

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Continens Armamentarium Seu Panoplima Spiritualem - Id est, Varia arma
& media ad omnis generis tentationes fortiter sustinendas, & feliciter
superandas, Ad Omnium Quidem Animarum

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1688

Pars II. De Tentationibus circa Exercitia spiritualia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48377)

XL. Quartò suggerat illi consilium à Francisco Labata V. Pœn. in loc. comm. datum, dum ait: Omnis peccator perit, sed non eodem modo; nam alij qui pereunt ut gemma, nullam emittens vocem, quærat Dominum, ut ipsam quærat, & sic obstinati Peccatores pereunt; alij pereunt sicut ovis, quæ balatu suo movet Pastorem ad ipsam requirendam, & tali modo Peccatores non obstinati pereunt, quorum typo erat David. dicens Ps. 118. *Erravi, sicut ovis, quæ perijt, quære servum tuum, quia mandata tua non sum oblitus.*

XLI. Quintò denique proponat exempla eorum Sanctorum, qui post lapsum surrexerunt, & gratissimi DEO effecti sunt, quales sunt S. David, S. Petrus, S. Maria Magdalena, S. Augustinus & similes, ita ut merito S. Gregorius dixerit c. 52. past. *Fit plerùmque gratior DEO amore ardens vita post culpam, quam in securitate torpens innocentia.* Jubeat ergo hos sequi, & sicut Equus generosus cespitans extemplo affurgit, & dispendium celeritate cursûs compeniat, ita & ipse per penitentiam se erigere, & novo fervore subsequente priorem acediam & lapsum resarcire.

P A R S II.

D E T E N T A T I O N I B U S
C I R C A E X E R C I T I A S P I R I -
T U A L I A.

XLII. **V**aria sunt Exercitia Spiritualia, ex quibus tentationes variaz oriri possunt nempe O-
ratio, Confessio, Communio, Examen conscientiaz,
Lectio

Lectio Spiritualis, Concio, de quibus proin omnibus per diversa Capita in hac altera parte agerur.

CAPUT I.

DE TENTATIONIBUS CIRCA
ORATIONEM OCCUREN-
TIBUS.

II. **C**irca hanc, si circa ullam aliam frequentissimas occurrere tentationes, apud devotas maximè Personas, quotidianâ constat experientiâ; aliæ namque tempus ad orationem sufficiens se non habere, aliæ distractionibus sub ea assiduis se vexari, aliæ nullum se in ea gustum & consolationem experiri, aliæ nullas sibi sub meditatione pias cogitationes incidere, aliæ varijs illusionibus Dæmonis expositas se jacere, aliæ varijs scrupulis circa attentionem & pronunciationem cruciari, aliæ denique preces suas non exaudiri queruntur; contra quas omnes proinde tentationes Pastor commissas sibi Animas armare congruis armis debet.

§. I.

Tentatio I. circa tempus Orationis occurrens.

III. Sophia Ancilla ad devotionem admodum propina queritur suo Confessario, se domesticis Famulitijs sui negotijs adeò occupari, ut nullum propemodum tempus ad respirandum, & orationi vacandum habeat; imò quòd præ cæteris eam angat, nec Missæ quotidie audiendæ sibi facultatem concedi, adeoque preces ratione Variarum Congregationum, quibus
C nomen

nomen dederit, persolvendas absolvere non posse.
 Quæritur, quomodo huic tentationi occurrere debeat
 at Confessarius?

Responsio.

IV. Inprimis ostendat eidem, non defuturas occasiones etiam diutius orationi vacandi, si eadem oblectare velit, & vel tempus aliquod somno longiori, vel inutili garrulitati subtrahere; vel dum labores nullam singularem attentionem requirentes peragere solet. Certè S. Climachus testatur de coquo quodam, qui ducentis quotidie Personis cibos præparare debebat, & tamen sapidissimas sub tali labore meditationes & orationes ad copiosam lacrymarum profusionem excitantes faciebat, dum ex consideratione ignis, quo ad cibos coquendos utebatur, ad considerandum ignem infernalem transibat. Et verò quis nescit, quoties Ancillæ soleant, medias noctes, vel multas saltem horas somno suffurari, ut saltationibus, vel colloquijs cum suis Amasijis vacare possint; cur non & ipsa quadrantem vel mediam horam subtrahere somno queat, ut cum DEO, amantissimo animæ sponso, colloquatur, queat, maximè cum meritò sperare possit, refectio nem corporis, quæ ex somno propter orationem negligitur, per Orationem meliùs recuperari.

V. Secundò ostendat, DEUM non requirere longas orationes, sed etiam brevissimis, modò frequentius repetitis contentum esse; sic enim Christus ipse Matth. 6. dixit: *Orantes nolite multum loqui, sicut Ethnici faciunt, putant enim, quòd in multiloquio se exaudiantur. Nolite ergo assimilari illis, scit enim Pater vester, quid opus sit vobis, antequam petatis eum.*

Hoc sanè Christi monitum accuratè Ægyptij Monachi observârunt, de quibus S. Augustinus ad Probam c. 10. sic loquitur: *Dicuntur Fratres in Ægypto crebras quidem habere orationes, sed eas tamen brevissimas, & raptim quodammodo jaculatas, ne illa vigilanter erecta intentio per productiores moras evanescat.* Sic & S. Gertrudis trecenties intra diem dicebat: *Domine, Fiat voluntas tua.* S. Ignatius perpetuo in ore habebat: *Omnia ad majorem DEI gloriam:* Sed & Cassianus mirè versiculum: *DEUS in adjutorium meum intende:* commendat. Quòd si non placeat ipsi his uti, ipsam orationem Dominicam in preces jaculatorias convertat, & cum laborat, frequenter dicat: *Sanctificetur nomen tuum:* in adversis: *Fiat voluntas tua sicut in celo, & in terra;* in necessitate: *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie:* in tentatione: *Et ne nos inducas in tentationem:* in periculo: *Ah Domine, libera nos à malo.* Post peccatum admissum: *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus.* Quæ quidem orationes jaculatoriæ Christo tantò gratiores creduntur futuræ, quantò majori affectu eas ipsemet olim suis Apostolis dictavit.

VII. Tertio illi ostendat, quomodo particeps fieri possit orationum ab alijs peractarum, si alijs gratuletur occasionem orandi, & opera sua ad eundem finem, ad quem ipsi suas orationes perficiunt, dirigere studeat. Ita sanè S. Augustinus insinuavit dicens: *Congraude illi, cui DEUS aliquam gratiam dedit, & potes in illo, quod in te non potes. Ille habet fortè Virginitatem, ama illam, & tua est. Iterum tu habes majorem patientiam, diligat te, & sua est. Hoc ideo, quia in illo tu es; per proprietatem enim non es tu, per charitatem tu es.* Sic-
 C 2 que

que iure dicere poteris cum Propheta p. 118. *Participo ego sum omnium timentium te, & custodientium mandata tua.*

VIII. Quartò ostendat illi varios modos, quibus defectum talem orationis compensare possit, nempe
 I. per ardens desiderium; nam, teste Galfardo apud Nierenbergium l. I. ascet. doct. 8. c. 74. *Vir desideriorum, vir orationum est; & bene semper orat, quod bene semper Optat sine intermissione, efficacius enim apud DEUM vota, quàm verba clamant.* Sic, ut S. Anselmus testatur, orabat Moyses, cui tacenti Dominus dixit: quid clamas ad me? clamabat enim corde, quamvis nihil diceret ore. Ita jure desiderium, & incessibilis amor assidua est oratio Sanctorum. 2. Compensare potest per Obedientiam seu observationem mandatorum divinorum & humanorum; sic enim Sirachides c. 35. indicavit dicens: *Qui conservat legem multiplicat orationem. Sacrificium salutare est attendere mandatis.* Quod ipsum confirmans etiam S. Augustinus in Pl. 148. dixit: *Vis semper laudare DEUM? benefecisti omnia, qua facis, & semper laudasti DEUM.*

IX. Quintò denique ostendat eidem, si ipsum etiam orationis finem considerare velit, ipsam facilius, copiosiusque per obedientiae opera obtenturam, quàm per orationem; quis enim alius est finis Orationis, nisi ut DEUS laudetur, benedicatur, gratiae eidem pro beneficijs acceptis agantur, & variae ab illo gratiae impetrentur? hæc omnia autem per servitium ex obedientia præstitum melius obtineri, vel ex ipsa sua Domina illam discere posse. Ponamus enim Domina hanc ipsi præcipere, ut in culina, cibos pro mensa præparet, ipsam verò, reponere, quòd malit Domina

suæ in cubiculo suo cantionem & Musicam jucundam
 canere in laudem illius, & gratiarum actionem pro be-
 neficijs, novarumque gratiarum aucupationem; an
 non faceffere eam jubebit Domina cum sua cantione?
 an non dicet, ciborum præparationem nunc optimam
 fore cantionem, & per eam maximè favorem suum,
 & gratiam conciliari posse? idem ergo de laude DEI
 & oratione sibi dictum putet, eumque in finem sæpe
 revolvat, quod in libro de illustr. vir. Ord. Cisterc.
 legitur de Laico quodam Fratre, qui, cum in ipso As-
 sumptionis Festo oves in prædio custodire jussus, &
 hoc imperium ex obedientia libenter executus fuisset,
 S. Bernardus illius Cœnobij eo tempore Abbas ad
 Fratres suos sermone habito dixit inter alia, ipsos qui-
 dem DEO, DEI paræque gratissimum devotionis sa-
 crificium obtulisse, verumtamen Fratrem hunc, qui
 oves ex obedientia custodiêrat, & voluntatem Super-
 riorum suæ devotioni prætulerat, tam acceptum DEO
 & SS. cœli Reginae obsequium præstitisse, ut nullius
 quantacunque suspensa contemplatio seu intensa de-
 votio ipsius devotioni, quam non alta contempla-
 tionis sublimitas, sed submissa sanctæ Contemplatio-
 nis humilitas excitaverat, præferri potuerit. Quo au-
 dito, inquit Author, mirati sunt universi, præcipuè
 tamen gavisi sunt, & vehementer ædificati Fratres Lai-
 ci, quos Obedientia tam festivis, quam privatis die-
 bus frequenter in diversa opera trahebat, certissimè
 scientes, quoniam sicut septa claustrî, & parietes tem-
 pli, Sanctum non faciunt timorem Domini negligem-
 tem, sic etiam negotia, quæ causâ terrenæ necessita-
 tis obedientia injunxerit, nil obesse posse puras ma-
 nus in oratione levanti. Videatur Spec. Exempl. dist. 3. ex
 37. C 3 §. II.

§. II.

Tentatio II, ob distractiones inter orandum.

X. Juliana devota admodum Matrona gravissimè tentatur ex eo, quòd assiduas inter orandum distractiones patiarur, & licet sæpiùs repetat orationes cum talibus distractionibus peractas, æquè tamen in posterioribus, quàm prioribus distracta permaneat, unde satius judicans, non orare, quàm orando peccare, decrevit omnino orationem omittere, & hoc suum propositum, torámque tentationem Confessario suo aperit. Quæritur, quomodo eam consolari, instruatque debeat Confessarius?

Responsio.

XI. Inprimis cum solatium non modicum sit, locios miseriæ habere, ostendat illi, quàm communis sit hæc fragilitas, animique inconstantia, ita ut S. Bernardus cuiquam, qui facile putabat esse sine distractionibus orare, ausus sit, equum suum promittere, si semel orationem Dominicam sine distractione recitaret, quem tamen is lucratus non sit, eò quòd ipsa recitatione quæsierit, num etiam frenum cum equo oblaturus sit.

XII. Secundò ostendat, distractiones has, si voluntariæ non sint, non modò ingratham DEO, Sacerdotibusque, & ipsi oranti infructuosam orationem non efficere, sed potiùs contrarium operari: uti ipsam testari debebit, si sequens ei quæstio proponatur, & quærat, si duas Virgines in templum euntes videret, quarum una sine omni impedimento ad templum veniret, & oraret; altera mox, ubi è domo exisset,

à procacibus Juvenibus invitaretur ad ambulandum cum illis in hortum, variâsque recreationes instituen- das, quos tamen illa fortiter & constanter repelleret; sed & in templo postea ab alijs Virginibus ad garrien- dum incitata, neutiquam se moveri pateretur, quam ex hisce magis laudandam, atque à DEO præmian- dam crederet? utique posteriorem diceret, idem er- go & ipsa speret, si contra voluntatem distractiones patiatur, id quod DEUS aptâ quondam visione de- claravit. Cùm enim duo simul eodem in loco ora- rent, quidam transiens vidit singulis coronas aureas super caput, uni quidem propinquè, alteri verò remo- tè admodum imminere; quare finitâ oratione visio- nis intellectum expiscaturus, utrumque ad se vocavit, & quâ oratio successisset, interrogavit, cui prior re- spondit, nunquam peius se orâsse, eò quòd sine ul- la attentione, & devotione orâisset; posterior verò factus est, nunquam sapidiùs se orationi vacâsse; ex quibus responsis collegit, alterum plùs orando, non obstantibus distractionibus, promeritum fuisse, uti corona capiti propinquiùs imminens indicabat. Me- ritò ergo Thomas Kempensis l. 3. c. 6. Solatur talem Personam dicens: *Nec est illusio, quòd aliquando in excelsum subito raperis, & statim ad ineptias solitas cor- dis reverteris, illas enim invitè magis pateris, quàm agis: & quamdiu displicent, & reniteris, meritum est, & non perditio. Non ergo te conturbent aliena Phantasia, de quacunque materia ingesta. Fortè ser- va propositum, & intentionem rectam ad DEVM: invoca divinam gratiam, abige cum Abrahamo vo- lucres Sacrificium orationis absumere volentes; nec*

dubita, gratiorem fore orationem tuam, quam si sine distractionibus oravisses.

XIII. Tertiò horretur illam, ut neququam desistat ab oratione propter distractiones: sic enim diabolus intentum finem obtineret, ut qui videns, quod omnia bona ex oratione velut fonte profluant, Holophernem imitatur, & ante omnia hunc fontem obturare conatur; unde S. Climachus grad. 18. ait, sicut ad sonum æris campani Fideles & Religiosi ad Ecclesiam precatum confluunt, ita & nobis in preces effusis, omnes nequam Spiritus invisibiliter convenire ad impediendam orationem, uti Abbati Marcello etiam ostensum est, dum diabolos sono tubæ ad hoc evocatos fuisse audivit. Sed & ipsa Deipara, teste Blosio c. 3. monil. dixit quondam B. Birgittæ: Genius huius inferi Draconis est, ut omnis generis pedicas & retinendat hominibus effundere cor suum per orationem desiderantibus coram Conditore suo DEO, verum tu Filia mea charissima, quantumcunque senseris, & ejusmodi illusionibus, hostisque maligni insidijs excitari, cave, in via DEI, cursuque orationis idcirco vel subsistas, vel retrocedas, sed persevera potius & lacriter in bona tua voluntate, sanctisque desiderijs tibi supernè immissis, plurimum enim id & placebit Filio meo, & tu augebis coronam justitiæ in illo die.

XIV. Quartò illi ostendat, quot virtutum exercendarum occasionem habeat, si ejusmodi distractiones voluntarias æquo, humilique animo ferat; nam imprimis actum Religionis tantò præstantiorem exercet, quantò plures in eo exercendo difficultates reperiuntur. Deinde actum patientiæ non minùs præ-

tiosum

tiosum ob eandem causam. Sed & actum Fortitudinis heroicum, dum propriæ inclinationi tam fortiter resistit: actum quoque constantiæ egregium, dum in oratione, non obstantibus distractionibus, perseverat: actum denique humilitatis DEO gratissimum, dum suæ mentis instabilitatem agnoscit, & ex hac agnitione occasionem despicientiæ propriæ sumit: ut aded gaudere potius, quàm tritari debeat ob ejusmodi incidentias importunas animo occurrentes.

XV. Quintò denique vehementer illam dehorretur, ne preces semel recitatas frequentius repetat; sic enim scrupulos nutriet potius, quàm repelleret; nec leve insipientis animi indicium præberet; quis enim non stultè agere mulierem illam diceret, quæ, ubi jam mediam filorum partem in girgillum (Haspel) contorserat, ob filum ruptum omnia reliqua fila denuò ex girgillo devolveret? atqui idem faceret & ipsa, si preces cum inculpabili distractione recitatas repeteret; maximè cum polliceri sibi non possit, an non insequentibus repetitionibus similes iterum distractiones sit passura.

§. III.

Tentatio III. ob ariditatem orationis.

XVI. Paphnutius Frater Laicus queritur suo Magistro spirituali, se jam à longo tempore aded aridum & desolatam in meditationibus extitisse, ut cælum planè æneum sibi factum esse existimet; præ ceteris tamen id sibi dolere, quòd ariditatem istam proprijs suis culpis promeritum se fuisse timeat. Quæritur, quomodo contra hanc tentationem sit instruendus?

C 5

Re-

Responsio.

XVII. Inprimis ostendat eidem, quòd Sanctissimæ etiam Personæ ejusmodi ariditatibus fuerint subiectæ, uti S. Laurentius Justin, c. 14. de casto Connubio testatur dicens, *neminem tam sanctum, tam in amore præcipuum, tamque dilectione ignitum ac dilectum esse, qui amoris vicissitudini non subjaceat.* S. Teresa certè per octodecim annos eas passa est, uti Ribera de illa in vita l. 4. c. 13. testatur, S. Franciscus Seraphicus per biennium gravissimo mœrore tabescebat in oratione, ita ut sibi planè derelictus à DEO videretur, uti in Chron. l. 1. c. 59. legere est. B. Clara de Monte Falco per annos undecim continuos. P. Balthasar Alvarez per sedecim talibus ariditatibus fuit probatus, uti & S. Maria Magdalena de Pazzis per unum & viginti annos, uti Lancicius opusc. 7. n. 24. testatur. Sed & S. Bernardus l. 54. in Cant. de seipso sic scribit: *Ab heri & nudius tertius invasit me iste languor animi, & mentis hebetudo, insolita quadam inertia Spiritus &c. Exaruit cor meum, coagulatum est sicut lac, factum est sicut terra sine aqua. Nec compungi ad lacrymas queo, tanta est durezza cordis. Non sapit psalmus, non legere libet, non orare delectat, meditationes solitas non invenio.* Unde meritò l. 74. in Cant. dixit, constare, in anima fieri hujusmodi vicissitudines euntis & redeuntis Verbi, sicut ait: *Vado & venio ad vos: Item modicum, & non videbitis me: & iterum modicum, & videbitis me.*

XVIII. Secundò eidem ostendat, ob quos fines DEUS tales ariditates immittere soleat, nimirum In pœnam alicujus peccati, uti S. Laurentius Justin. l. 14.

l. 14 de cast. connub. c. 24. indicavit dicens : *Quo-*
niam nullus est , qui non saltem in multis venialibus
offendat , equidem nemo invenitur , cui saepe divinus
non subtrahatur gustus. 2. Ad meriti augmentum ;
 nam ut S. Climachus grad. 13. pronuntiavit, *nihil equè*
ut acedia (sub qua hinc languorem & desolationem ani-
 mi intelligit) *Monacho tot coronas parat.* Unde & B.
 Virgo S. Birgittæ l. 3. rev. c. 32. dixit : Turbari non de-
 bes, si quandoque cor tuum induratur, quia hoc est
 ad majorem coronam. 3. Ut manifestetur, quâ in-
 tentione cordis vel orationum instantia deserentem
 nos visitationem Spiritûs Sancti requiramus ; nam ut
 S. Bernardus l. 75. in Cant. ait, *quandoque non rever-*
titur Sponsus ad votum & vocem vocantis , ut deside-
rium crescat , ut probetur affectus , ut exerceatur amo-
ris negotium. Sanè ergo dissimulatio est ; non indigna-
 tio. Sed superest, ut queratur, si fortè *quisitum repe-*
riatur , qui vocatus non venit , dicente Domino : omnis,
qui quarit , invenit. Unde hinc præcipuè verificatur,
 quod Moyses Israëlitis Deut. 13. c. dixit : *Tentat vos*
DEVS vester , ut palàm fiat , utrum diligatis eum , an
non : in toto corde , & tota anima vestra. 4. Ut
 cognoscentes, quanto labore amissum illud spirituale
 gaudium, & puritatis lætitia conquiratur, sollicitius
 inventam custodire, ac tenere intentius studeamus.
 Quodammodo enim negligentius custodiri solet, quid-
 quid creditur, facile posse reparari, ut rectè Abbas
 Daniel apud Cassianum collat. 4. c. 4. advertit. 5.
 ut, quemadmodum S. Ignatius reg. 9. de consol. ait,
 certi sumus nostrarum virium non esse, vel acquirere,
 vel retinere fervorem devotionis, vehementiam amo-
 ris, abundantiam lacrymarum, & aliam quamlibet in-
 ternam

ternam consolationem, sed omnia hæc gratuita esse dona, quæ si vendicemus nobis ut propria, superbia & vanæ gloriæ crimen, non sine gravi salutis periculo incurfuri sumus. 6. Ad humiliationem, uti more suo sapienter S. Bernardus s. de Scala claustrali col. 3. indicat dicens: *Ne timeas, o Sponsa, ne desperes, ne existimes te contemni, si paulisper tibi Sponsus subtrahit faciem suam, omnia ista cooperantur tibi in bonum, & de accessu & recessu lucrum acquiris: tibi venit, tibi recedit. Venit ad consolationem, recedit ad cautelam, ne magnitudo consolationis extollat te, ne, si semper apud te sit Sponsus, incipias contemnere sodales, & hanc continuam victoriam non jam gratiæ attribuas, sed nature.* 7. Ad cavendum contemptum consolationis, & fastidium: uti idem S. Bernardus l. c. innuit dicens: *Vulgare proverbium est, quod nimia familiaritas parit contemptum; recedit ergo (DEUS) ne forte nimis assiduus contemnatur, & absens magis desideretur, desideratus avidius queratur, diu questus tandem gratius inveniatur.* Quod ipsum confirmans S. Laurentius Justin. c. 6. de conflict. inter. sic ait: *Temperanter spiritualis est sumenda dulcedo, ne ex immoderato gustu fastidium generet. Hoc sapiens prov. 25. insinuat dicens: Mel invenisti? comede, quod sufficit, ne cogaris evomere: Non igitur ad sarietatem spiritualis est sectanda devotio, ne ex familiaritate nimia contemptum, aut ex assiduitate imprudenti radium generet.*

XIX. Tertiò ostendat illi, quantas virtutes in tali ariditate exercere, quàmque adeò copiosum meritorum augmentum promereri possit; nimirum 1. Humilitatem, dum suam infirmitatem agnoscit, & confiteatur

fitetur; majus autem DEI beneficium est, teste S. Teresa, diem in humili nostri ipsorum cognitione transigere, quam multos in oratione. 2. Patientiam; non enim est dolor acerbior illo, quem patitur anima, ob sensibilis amoris absentiam, ut S. Catharina Bonon. sensit. Hinc & R. Balthasar Alvarez in suis notatis scripsit: Inquietudinem quamcunque in oratione obvenientem martirium reputabo, & ut talem fortiter sustinebo. 3. Amorem erga DEUM, cui placet summopere talis conformitas in oratione arida, uti S. Gertrudi Christus significavit, dum eidem, teste Blofio Mon. c. 3. § 3. dixit: *Vellem electis meis persuasum esse, quod eorum exercitia & opera bona mihi omnino placeant, quando ipsi serviunt expensis suis. Illi autem expensis suis mihi servitium præstant, qui, licet saporem devotionis minimè sentiant, fideliter tamen, ut possunt, orationes & alia pia exercitia sua peragunt, confidentes de pietate mea, quod ego libenter ea & gratè suscipiam. Plerique sunt, quibus si sapor & consolatio interna concederetur, non eis prodesset ad salutem, & meritum ipsorum valde minueretur.*

XX. Quartò ostendat, quomodo nihilominus fructum orationis obtinere possit; nam 1. Dominus nofter, quia justus est inspector animorum, non impendium solum operis, sed etiam affectum est remuneraturus operantis, ut S. Leo l. 3. de jejun. loquitur. 2. Hoc ipsum, quod DEO in oratione assistere sinatur, jam magnum esse fructum, uti præclare S. Climachus ostendit gr. 28. dicens: *Noli, cum in oratione perduras, dicere: nihil profeci; jam enim satis profecisti. Quid enim sublimius esse potest, quam adha-*

adherere Domino, atque in hac cum illo jugiter perseverare. 3. Cùm, teste S. Ignatio de disc. anim. mot. reg. 3. quodvis Fidei, Spei, & Charitatis augmentum consolatio dici possit; hæ autem & aliæ virtutes etiam tempore ariditatis vel maximè exerceri queant, ut supra ostensum est, hoc ipso etiam copiosam, eamque multò solidiorem, quàm sit consolatio sensibilis, percipi posse. 4. Cùm finis orationis præcipuus sit, Sanctitas acquirenda, & perfecta voluntatis suæ cum divina conformatio, hoc ipso, quòd ariditatem & desolationem suam patienter de manu DEI acceptet, jam finem orationis obtinuisse.

XXI. Quintò jubeat meminisse doctrinæ à pio Asceta l. 2. de imit. c. 9. datæ, dum ait: *Cùm ablata fuerit consolatio, non statim desperes, sed cum humilitate & patientia expecta cœlestem visitationem, quoniam potens est DEVS ampliorem tibi redonare consolationem. Solet enim sequentis consolationis præcedens consolatio esse signum. Quod ipsum confirmans S. Laurentius Just. c. 17. de triumph. Christ. minimè autem desperet, inquit, qui hujusmodi est, perseveret in bono, ut per bonum discat bene facere; non enim in bono occupatos derelinquit DEVS, illos ex insperato, & in nesciente caligine visitare consuevit. S. Macarius verò ad hoc Agricolarum exemplum imitandum proponit, dum ho. 16. sic loquitur: Agricole periti (per multa consuetudine) cùm ubertas est annonæ, non plene curâ vacant, sed postea famem & sterilitatem expectant: nec è diverso valde desperant, cùm fame & sterilitate premuntur, eò quòd vicissitudinem probe norunt; sic est in re spirituali, cùm in varias tentationes inciderit anima, non sit attonita, nec desperet, quia*

novit

novit ex permissione se relictum esse, ut probaretur, & erudiretur à malo: nec vicissim, quando divitijs multis, & quiete fruatur, solitudine caret, sed mutationem expectat.

XXII. Sextò eidem ostendat, etiamsi ex culpa sua ariditatem hanc patiat, turbati non debere, sed potius humiliare se coram DEO, agnoscere culpam, & DEO gratias agere, quòd tam paternè secum agere, & in hac potius, quàm altera vita castigare dignetur; uti S. Catharina Senensis, teste Rodriq. p. 1. tr. 8. c. 28. fecit, quæ tempore desolationis sic seipsam allocuta est: Tu vilissima peccatrix nullis consolationibus digna es? quid enim? nõne tibi fuerit satis, si non damneris, etiamsi toto vitæ tempore has cruces & tenebras patiaris. Certè non ideo elegisti servire DEO, ut hîc consolationes ab eo recipias, sed ut in cælo fruaris illo in æternum. Surge itaque, & consueta tua exercitia prosequere, Dominóque tuo fidelis permane. Eundem in finem proderit etiam ipsi narrari, quod Blossius c. 10. monil. de S. Birgitta refert, quòd, scilicet, cùm à pravis cogitationibus multum in oratione turbaretur, Christus eidem dixerit: Hæc est consummata, perfectaque justitia, ut quemadmodum tu olim in seculo oblectabas te vanitatibus mundi, contra voluntatem meam, ita jam vexeris cogitationibus vanis & mundanis contra voluntatem tuam. Unde Taulerus, ut idem Blossius de consol. pusill. querentibus suam desolationem respondere solebat: Imò bellè procedit negotium tuum, gratiaque est, quam tu pœnam arbitraris. Instant ipsi: sed hoc culpâ meâ accidit; ego verò contra: demus hoc ita esse, verùm tu crucem, quam DEUS tibi imponit,

nit, libenter amplectere, ipsique te plenè resigna
Atqui consumor spirituali ariditate, aiunt, tenebris
que spiritualibus involvor: Et hoc ipsum, inquit,
æquanimiter ferto, majorem enim tibi accerferet gra-
tiam, quàm si multa sensibili devotione perfundereris.

XXIII. Septimò denique eidem ostendat, gravem
& noxiam esse deceptionem dæmonis, si ad oratio-
nem deserendam ob ariditatem impelli se sentiat, nam
si hoc obtineat, jam id, quod voluit, impetravit, cum
teste S. Nilo c. 47. de orat. *universum bellum, quod
inter nos & dæmones conflatur, non sit de aliare, quàm
de oratione; est enim illis oratio valde adversa & odio-
sa, nobis verò salutaris & valde benigna.* Sequatur
ergo potiùs consilium Palladio in simili tentatione
constituto à S. Macario datum, dum sic eum conso-
latus est: si tibi deinceps tuæ cogitationes dixerint:
Nihil hîc facis, Palladi, abi hinc; responde illis: Pro-
pter Christum cellæ hujus parietes custodio. Aut cer-
tè P. Balthasar Alvarez è Societate JESU exemplum
imitetur, qui, licèt sedecim annis talem ariditatem
passus, nunquam tamen desiderium orationis depo-
suit, sed tanta cum diligentia & constantia in ea per-
severavit, atque si jucundum semper & facilem ad-
itum inveniret; collocabat enim fiduciam suam in in-
finita misericordia ac liberalitate DEI, in cujus con-
spectu constituabat sese, quemadmodum Cananæa
illa dicebat, tanquam catellum expectantem micos
cadentes de mensa Domini sui: & sicut amicus illi
Evangelicus etiam repulsus non destitit ad portam DEI
pulsare per multos annos, donec tandem exauditus
fuit, & ad familiaritatem admissus, cum ingenti co-
lestium donorum copia. Addat etiam pro consolatio-

ione id, quod S. Basilius c. 2. constit. monast. monet; si per peccatum indefinenter debilitatus, non poteris orare, quantum poteris, teipsum coge & constanter consiste coram DEO, animum ad ipsum intendum, & ad seipsum collectum habens, & DEVS ignoscet ob id, quod non ex contemptu, sed per infirmitatem non vales, ut oportebat, cum ipso consistere. Dicat ergo cum pio Asceta l. 3. c. 16. *Hec mihi sit consolatio, libenter velle carere omni solatio humano, & si tua (O JESU) defuerit consolatio, sit mihi tua voluntas & iusta probatio pro summo solatio; non enim in perpetuum irascēris, neque in aeternum comminaberis.*

§. IV.

Tentatio IV. ob siccitatem Meditationis.

XXIV. Alphonsus Religiosus ad quotidianam meditationem obligatus fatetur suo Patri spirituali, adeo rude, & siccum ingenium se habere, ut circa nihil in meditatione discurrere cum fructu queat, atque aded præscriptam Meditationis horam plerumque inutiliter consumat. Quæritur, quomodo juvandus & consolandus sit?

Responsio.

XXV. Inprimis ei facilem quandam modum ostendi posse, Meditationem cum fructu peragendi, dicendo videlicet, Meditationem esse quasi privatam concionem, quam quisque sibi ipsi instituat, cum verè eundem cum concione publica scopum præfixum habeat, scilicet illustrationem intellectus, & motionem voluntatis; unde sicut ille Concionator utilissimè concionatur, qui doctrinam valde practicam, id est,

D

est,

est, in quotidianos usus venientem probandam sibi assumit, eamque ab initio bene declarat, seu in quo fita sit, ostendit, deinde uno vel altero apposito argumento & interdum etiam exemplo confirmat; subinde media ad illam executioni mandandam offert, & tandem brevi, sed fervente epilogo concludit; ita illam quoque Meditationem utilissimam merito censemus in qua hæc omnia cum proportione servantur; unde aliqui Meditationem in tria puncta dividunt, in quorum primo consideratur, quid agendum vel fugiendum; in secundo, cur faciendum; in tertio, quibus medijs executioni mandandum sit, & tandem affectuosum colloquium subjungitur. Alij pro simplicibus hunc modum maximè idoneum judicant, quos super quovis puncto quatuor sequentes quæstiones formandum: *quod est punctum Meditationis?* ubi breviter illud memoriâ recolitur, & actus fidei elicitus subjungitur: *quid de eo considerandum?* uti verba, actiones, circumstantiæ breviter perpenduntur: *quis fructus ex hac consideratione hauriendus?* ubi propositum virtutis alicujus exercendæ, vel vitij fugiendi, vel actionis quotidianæ rectè instituendæ concipitur: & tandem *quid cum DEO aut Sanctis super hac materia colloquendum?* ubi varij actus pij, gratulationis, gaudij, gratitudinis, doloris, humilitatis, desiderij, oblationis, postulationis eliciendi. Quæ quidem modum meditandi per tres animæ potentias à S. Ignatio traditum utpote facillimum in cujusvis potentestate, etiam tempore ariditatis, esse, pulchrè Alphonsus Rodriquez p. I. tr. 5. c. 18. ostendit, modò non statim desistat à consideratione, sed cum patientia perseveret; sicut enim cum quis subit tenebricosus

aliquo

aliquod hypocaustum, principio quasi nihil videt, sed si istuc aliquamdiu moretur, perspicit, quæ in eo sunt, omnia, ita idipsum perseveranti in oratione contingit; unde meritò concludit idem Author, durationem istam & moram, ac perseverantiam præcipuum esse fructum, quem ex meditatione percipimus.

XXVI. Secundò hortetur illum, ut in amore Dei, & odio peccatorum, & omnium, quæ ad peccandum alliciunt, proficere studeat; hos quippe esse geminos fontes, ex quibus copiosa cogitandi materia ultro profluat, quis enim nescit, quàm facile sit Marti cuiquam de liberis, aut Amasio de sua Amasia cogitare, & loqui, quàm difficulter & quasi violenter à talibus cogitationibus aut locutionibus abstrahantur; quantò magis de DEO, in quo tanta perfectionum, aliarumque rerum amabilium materia, copiâque reperitur, cogitare facillimum censendum erit. Idem de affectu odij sentiendum, de quo constat, quàm pertinaciter Persona, quæ tale odium animo volvit, revolvendis injuriarum acceptarum circumstantijs, excogitandis varijs vindictæ modis, & firmissimis executionis decretis insistat, ita ut longissima interdum aliquot horarum, imò etiam dierum spatia in talibus Meditationibus absque ulla difficultate, imò cum magna voluptate consumantur; quis ergo non idem speret, facile se effecturum, si inveteratum & serium erga peccata odium concepisset?

XXVII. Tertiò eidem suadeat, ut, si discursibus longioribus vacare non possit, per actus voluntatis seu affectus pios & seria proposita doctrinæ, quam præ manibus habebat, exequendæ hunc defectum supplere conetur, atque adeò si pro doctrina humilitatis

litatis Christi imitationem v. g. proposuerit, gratulatur imprimis Christo suam tam perfectam humilitatem, gratias agat de tam pulchro exemplo relicto, offerat in signum gratitudinis omnes actus humilitatis ab ipso vel Sanctis elicitos, doleat de negligentia in studio hujus virtutis admitta, veniamque supplicet, & propositum concipiat hanc virtutem majore studio & fervore exercendi, atque ad hoc pro se alijs copiosam à DEO gratiam sedulo imploret. Ne dubitet, se non minorem ex tali exercitio fructum reportaturum, quàm alij, qui multis ambagibus & discursibus se ad tantæ virtutis exercitium assumendum excitârunt; perinde ac canis ille venaticus, qui leporem paucis passibus assecutus est, æqualem Domino fructum procuravit, quàm is, qui longo discursu fatigatus eundem cepisset.

XXVIII. Quartò suadeat, ut praxin illius ferè DEI sequatur, de quo Rodriquez p. 1. tr. 5. c. 21. fert dicere solitum; Quadraginta jam anni lapsi sunt ex quo omni possibili modo & studio conatus sum rationi affiduè vacare, ex eaque proficere; atqui hoc tempore meliorem, nervosiorémque orandi modum non deprehendi, quàm illum, quo me ante DEUM Infantis instar constitui, nudi, cæci, mendici, famelici, ab omnibus hominibus derelicti, quæ orandi rationem etiam S. Davidi placuisse, ex psalmo constat. Cum hoc ferè coincidit modus ille, quæ suadent aliqui, ut quis mendici personam assumens per varios Sanctorum choros vegetetur, & ab Angelis quidem gratiam & fervorem in laudando DEO, à Apostolis constantiam in fide, quæ verbis, quæ operibus demonstrandam, à Patriarchis & Prophetis fidei

ciam firmam erga DEUM , à Martyribus fortitudinem inter adversa , à Confessoribus profundam humilitatem & obedientiam , à Virginibus denique viduisque insignem corporis, animique puritatem emendicet. Vide, ait Gerson, quantâ patientiâ & submissione , Pauperes præ foribus Divitum panis frustulum aut obolum præstolentur : quanto affectu, corporis, oculorumque flexu , quàm miserabili voce stipem emendicent, quàm importuni instent, donec exaudiantur. Sic componat & ipse se ante ostium Magni illius Patrisfamilias, & sint oculi ejus ad Dominum DEUM directi, donec misereatur illius.

XXIX. Quintò interdum usurpandum etiam illum modum suadere poterit, quem vir quidam, qui S. Ignatio & Socijs Barcinonam tendentibus occurrens, Sarcinas eorundem bajulandas sibi deposcebat, usurpasse scribitur, dum scilicet ipsis Hospitium subeuntibus, & in diversos angulos orationis gratiâ flectentibus, etiam ipse exemplum eorum meliori, quo potuit, modo æmulatus, fixis humi poplitibus sic orabat: Domine DEUS, viri hi Sancti sunt, & ego jumentum eorum, quod illi orant, & petunt, & ego humiliter oro, petoque. Concluditque Monachus, qui hæc scripsit, virum hunc postea tam spiritualem effectum esse, ut altissimæ & extraordinariæ orationis donum sit assecutus. Simile quid legitur apud eundem Rodriquez, qui præcedens factum etiam narravit l. c. n. §. de alio quoque Viro, qui plurimis annis non aliam orationem faciebat, quàm istam: *ut jumentum factus sum apud te, & ego semper tecum.* ps. 72. ex qua oratione duo vir religiosus consecutus est, animi videlicet demissionem maximam,

ximam, & magnam cum Christo Domino familiaritatem.

XXX. Sextò si similes Modi nihil juvent, ac certè varietatis gratiâ interdum alium adhibere placebit poterit consilium P. Nicolai Lancicij arripi, & variis affectus per totam quasi horam elici, ita ut primo gratiæ agantur pro beneficijs generalibus & specialibus, quæ tum sibi, tum alijs contulit DEUS: postea dolor de peccatis particularibus simili modo eliciatur: tertio humilitatis actus ex varijs titulis & comparationibus exercentur: quarto variæ suæ necessitates corporales, & spirituales commendentur, variæque dona & gratiæ postulentur: denique pro diversis statibus & Personis etiam divina misericordia & liberalitas imploretur.

XXXI. Septimò poterit eidem suaderi, ut cum Christo ad montem Oliveti, aliâque Passionis loca conferat; ibique per agoniam, captivitatem, flagellationem &c. roget, ut integram peccatorum remissionem, invictam in adversis patientiam, perfectam voluntatis suæ conformitatem & similes virtutes largiri dignetur; qui modus rudibus vel maximè est accommodatus; nec minùs ipsi etiam Christo ob memoriam passionis acceptus.

XXXII. Octavò denique interdum per orationem vocalem ut se soletur, tempùsque illud utilitè impendat, suadere poterit; uti & S. Teresa sororibus suis in itiner. c. 18. suavitè dicens: *Mentali orationi vos applicate, Carissima; si qua verò hoc facere non queat, in vocali se exercent, & lectionem spiritualem & pia cum DEO colloquia frequentet: orationis per horas elabi non sinat; nescit enim, quâ horâ sponte*

vacaturus sit (ne, quod fatuis Virginibus aliàs contingit, illi etiam eveniat) & an majus sibi onus imponere velit, etsi aliquà dulcedine temperatum. Quod consilium tantò faciliùs amplecti poterit, si orationes istas vocales per tertium orandi modum à S. Ignatio præscriptum usurpare, singulàque verba aliquamdiu ruminari voluerit; hæ enim uti propiùs ad meditationem accedunt, ita non incongruè quandoque eidem substitui possunt.

§. V.

Tentatio V. ob somnum.

XXXIII. **O** Nuphrius Frater Laicus toto die laboribus domesticis gravatus, sentit se tempore orationis vehementer ad somnum incitari, sicque multas horas inutiliter consumere; quam suam tentationem proin Confessario aperit, remediùmque sibi pro illa vincenda suppeditari petit. Quæritur, quale sit offerendum?

Responsio.

XXXIV. Primò eidem ostendat, etsi probabiliter apud ipsum talis somnus ex lassitudine corporis proveniat, tamen frequenter etiam ex diaboli cooperatione oriri, orationem omni modo impedire volentis; hinc non semel visi sunt dæmones tempore orationis collis, capitibus, aut humeris orantium insidentes, aut digitum ori inferentes, ut ad somnum his modis excitarent. Quare hoc maximè tempore illud D. Petri 1. c. 5. ante oculos haberi debet: *Fratres, Sobrii estote* (quia cibi & potùs abundantia multam etiam somno materiam subministrat) & *vigilate, quia*

quia Adversarius vester tanquam Leo rugiens circumquarens, quem devoret.

XXXV. Secundò ostendat, quantopere] DEUS displiceat hæc somnolentia sub oratione, uti non semel ille per varias apparitiones ostendit, dum uni quidem apprensus tergum obvertit, dixitque: Piger, cur tam segniter mihi servis? non mereris videre faciem meam: alteri verò sub choro dormitanti de cruce descendens tam gravem colaphum inflixit, ut tertio post die mortuus sit, ut Rodriguez p. 1. tr. 5. c. 25. Cæsario refert. Certè S. Romualdi tempore tam gravis noxa censebatur, si quis sub oratione dormiret, ut à sa cris eo die fuerit suspensus.

XXXVI. Tertiò ostendat eidem, quòd, quanto difficilior est hæc victoria ob naturæ imbecillitatem tantò amplior ei corona propter illam sit conferenda, uti iterum DEUS memorandâ visione judicavit, dum cuidam seni ostendit splendidissimam sedem, & septem lucidissimas coronas Discipulo suo præparatas ostendit, quòd septies de nocte somnolentiam vicissimam patitur, uti in Spec. Exempl. dist. 2. ex. 117. fusiùs refertur.

XXXVII. Quartò varia ei media offerat ad somnum excutiendum, qualia sunt, in pedes erectum stare, in cælum suspicere, recenti aquâ faciem abluere (quem in finem aliqui pannum madefactum per se habent, disciplinam præmittere, libero, & libique acclinato corpore, aut expansis brachijs, si alii bitri absint, orare, & plura alia, quæ unctio Spiritus suggeret.

§. VI.

Tentatio VI. ex negata exauditione.

XXXVIII. **B**irgitta Vidua gravibus morbis, aliisque
miserijs oppressa, longo tempore libe-
rationem à DEO ferventissimè petijt, nec tamen ul-
lam revelationem impetravit; quam ob causam gra-
vissimè tentata, & propè ad desperationem redacta
est, maximè cum gravissimos quosque Peccatores à
DEO exaudiri quotidie advertat. Quæritur, quomo-
do contra tentationem ejusmodi roborare eam oporteat?

Responsio.

XXXIX. Inprimis illam hortetur, ut seipsam
examinet, an non causam & obicem posuerit tali ex-
auditioni, peccatum scilicet grave necdum expiatum,
ita ut verè de ipsa dici possit illud Thren. 3. *Opposui-
sti nubem tibi, ne transeat oratio.* Hanc enim nubem
esse peccatum, jam pridem cæcus ille Evangelicus
Jo. 9. testatus est dicens: *scimus, quia peccatores
DEVS non audit, sed si quis DEI cultor est, hunc ex-
audit.* id quod S. Gregorius in Pastor. confirmans
ait: *cum is, qui displicet, ad intercedendum mittitur,
irati animus ad deteriora provocatur.* Nec mirum;
quis enim exaudiat Inimicum Amici sanguine fœda-
tas manus portigentem; quantò minùs ergo DEUS
preces audiet, si Peccator Christi Filij sui sanguine con-
spersas manus attollat. Hinc Isaïæ c. 59. dicitur: *Ec-
ce non est abbreviata manus Domini, ut salvare ne-
queat, neque aggravata est auris ejus, ut non exaudiat;
sed iniquitates vestrae dividerunt inter vos & DEVM*

vestrum, & peccata vestra absconderunt faciem ejus a vobis, ne exaudiret; manus enim vestra polluta sunt sanguine, & digiti vestri iniquitate.

XL. Secundò illam pariter jubeat considerare, an non fortassis tepidè admodum, & irreverente cum varijs distractionibus petièrit à DEO optatas gratias; verè enim magnam injuriam facio DEO, inquit S. Bernardus l. de anim. c. 8. cum illum precor ut meam precem audiat, quam ego ipse non audio. Deprecor illum, ut mihi intendat, ego verò nec mihi nec illi intendo. Unde meritò hortatur l. 4. epist. Omnes homines sunt ita affecti, ut illis studeant & optulari, & attendere, quos viderint nequaquam dormientes, neque ignavia deditos, sed qui ipsi se preparant, & instruunt, & prompti sunt ad officij partes peragenda. Quà igitur fronte tu postulare audes, ut dum ipse dormis, nullaque salutis tue curà tangeris, superabile auxilium caeleste ad te advolet, cumque frustratus fueris, agrè fers? Præcedant itaque ea, quæ à te exiguntur, & tunc demum ea, quæ sunt auxilij vini, subsequantur.

XLI. Tertiò jubeat considerare, an non malo quidpiam petièrit; sic enim mirari non deberet, si non exaudiat, sed potiùs audire S. Jacobum c. 4. monentem: Petitis, & non accipitis, eò quòd malè petatis, ut in concupiscentijs vestris insumatis. Unde meritò Hugo Carthusianus gravem hanc impudentiam vocat, atque adèò indignam, ut exaudiat. Cum rogas DEVM, inquit, ut non auferat tibi aliquid, cum inhaesisti cupidè, ita est ac si mulier à viro suo in ipso adulterio deprehensa, cum debeat petere veniam criminis, roget potiùs, ne interrumpat ei ipsius adulterij voluptatem.

tum. Non satis tibi est fornicari à DEO, nisi ipsum
 ad hoc inclines, ut ea, quibus corrumpere fruendo, au-
 geat, conseruet, & coaptet, id est, formam corporum,
 sapes, & colores. Quae est adeò impudens mulier, quae
 dicat viro suo. Quere mihi illum aut illum, cum quo
 dormiam, quia mihi placuit plùs, quàm tu, alioqui non
 quiescam? tu tamen facis hoc viro tuo, id est, Domi-
 no, cum prater ipsum aliquid diligens, id ipsum ab eo
 petis? Cum dicis DEO: da mihi hoc aut illud, hoc est
 dicere: da mihi, in quo te offendam, & à te forni-
 cer; cum enim aliquid aliud ab eo, quàm ipsum petis,
 ipsa petitione tuâ reatum ei tuum & fornicationem ab
 eo ostendis, & nescis. Misericors vindicta, si Sponsus
 Sponsam suam adulteram deprehendens, ea tantùm sub-
 trahit illi, cum quibus fornicabatur: quàm verò inve-
 recunda & inverecunda est ipsa, si ad injuriam hoc
 accipiat? Alij id ipsum Medici exemplo ostendunt,
 qui, ut Isidorus loquitur, sæpe non exaudit ad vo-
 tum, ut exaudiat ad sanitatem. Unde præclare S.
 Augustinus in ps. 144. sic loquitur: Si verè DEVM
 invocasti, certus esto, quia id fortè, quod volebas tem-
 poraliter, ideo non dedit, quia tibi non proderat. Ædi-
 ficetur in hoc cor vestrum, Fratres, cor Christianum,
 cor fidele, ne incipiatis tristes facti, veluti fraudati desi-
 derijs vestris ire in indignationem contra DEVM: non
 expedit adversùs stimulum calcitrare. Recurrite ad
 scripturas. Exauditur diabolus, & non exauditur A-
 postolus. Exaudivit eum, quem disponebat damnare,
 & non exaudivit eum, quem volebat salvare; nam æ-
 ger petit multa à Medico, non dat Medicus: non exau-
 dit ad voluntatem, ut exaudiat ad sanitatem. Ergo
 Medicum tuum pone DEVM, pete ab illo salutem, &
 salus

salus tua erit. Vis, ut det se tibi? quòd si quid vult habere, non vult ipse, ut habeas, ut se tibi det. Impedimenta remove, ut intret ad te. DEVS etsi voluntati nostra non dat, saluti dat. Tu cum patientia salutem expecta: quibus te medicamentis curet, ille novit. Tu tibi aegritudinem comparasti peccando, ille venit non solum fovere, sed & secare, & urere.

XLII. Quartò ostendat illi, quàm pronus sit Deus ad dandum, quod petitur, ita ut, quemadmodum S. Chrysostomus loquitur, non minùs cupiat implere vota hominum, quàm Mulier gravida effundere foetum suum; unde tam sollicitè temper hortatus est ad petendum: *Petite, & accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum.* Jo. 16. Et iterum: *Quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam:* ut ad eò intrepidè & indubitanter ausus sit dicere Siracides c. 2. *Qui invocavit eum, & despexit illum?* quod ipsum confirmans S. Bernardus l. 4. in quadr. *quæ fidelis, inquit, & humilis, & fervens oratio fuerit, coelum sine dubio penetrabit, unde certum est, quòd vacua redire non poterit.* Nam, ut idem l. 6. de anim. c. 6. ait, *unum è duobus indubitanter sperare debemus, quoniam aut dabit nobis, quod petimus, aut quod nobis noverit esse utilius.* Noli ergo vilipendere orationem tuam, quoniam ille, ad quem oras, non vilipendit illam, sed atequam egrediatur de ore tuo, ipse scribi eam jubet in libro suo.

XLIII. Quintò suggerat illi verissimam & saluberrimam S. Augustini super ps. 65. sententiam: *Ne deficias in oratione, DEVS, quod concessurus est, etsi deferserit, non aufert.* Non levitate utitur, qui promissum non facile de sententia movetur, quòd promissum, est fixum: fallere

fallere non potest; habet, unde faciat. Vult tamen, ut S. Gregorius ho. 1. in Evangel. testatur, rogari, vult cogi, vult quadam importunitate vinci: ideo tibi dicitur: Regnum calorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Esto igitur sedulus in oratione, esto in precibus importunus: cave, ne ab oratione deficias. Si dissimulat audire, quem rogas, esto raptor, ut regnum Calorum accipias. Esto violentus, ut vim inferas ipsis etiam cœlis. Bona violentia, quâ DEVS non offenditur sed placatur: proximus non lœditur, sed iuvatur: peccatum minuitur, non multiplicatur. Bona, inquam, violentia, quâ non lucrum queritur citò periturum, sed regnum acquiritur sine fine mansurum: Quod egregiè confirmans Gillibertus l. 6. in Cant. sic loquitur: Pertinax oratio pertingit ad finem. Etsi tibi in initijs sicca, & velut Saxeæ videatur, oleum tamen gratiarum de hoc durissimo Saxo, modo perseveres, modò te longior mora non dissolvat, modò tua vota dilatione non lentescant. Cave, ne illud tibi de Evangelio impropereetur: sic non potuisti unâ horâ vigilare mecum? Quòd si torpor abest, vide, ne dilationis tœdium te fatiget, & desiderium tuum infringat. Vtrobique reatus est, si sit anima vel in postulatione remissa vel deficiens in expectatione.

XLIV. Sextò denique eidem ostendat, mirari, aut ægrè ferre eam non debere, quòd DEUS malos præ ipsa exaudiat; hoc enim in pœnam & damnationem eorum facit, uti S. Augustinus tr. 6. in Ep. Jo. 1. c. 3. docet, dum ait: Multi dati sunt in manus suas malo suo, de quibus dicit Apostolus: Tradidit eos DEVS in desideria cordis eorum. Quod ipsum in Pl. 144. præclare confirmat varijs exemplis, dum ait: Non iniustum aliquid petebat Apostolus, quando rogabat, ne aufer-

aufferretur ab eo stimulus carnis, Angelus Satana, & tamen rogavit, & non accepit, quia tempus adhuc erat exercenda infirmitatis. Petiit Job tentandum Diabolus, & accepit. Attendite, Fratres mei, magnum Mysterium discendum, repetendum, tenendum animo, nunquam obliviscendum propter abundantiam in hoc seculo. Quid dicam? revera comparandus Apostolus Diabolo? Apostolus rogat, & non accipit. Diabolus petit, & accipit. Sed non accepit Apostolus propter perfectionem suam, accepit Diabolus ob damnationem suam. Denique ipse Job accepit sanitatem in opportunitate; dilatus est enim, ut probaretur, & diu sedens in pulvere, & rogabat DEVM, ut auferrentur ab eo ista, & DEVS non auferabat. Citius Diabolum exaudit, ad eum tentandum? quam ipsum Jobum ad Sanandum, ideo concessus est iste tentandus, ut eo probato esset cruciandus. Discite ergo non murmurare adversus DEVM &c.

§. VII.

Tentatio VII. circa illusiones in oratione.

XLV. **A**lipius Novitius audiens, Dæmonem nulli ferè rei, quam orationi magis insidiari, atque adedè varijs illusionibus fructum illius impediri conari, vehementer timet, ne & sibi similibus tentationibus imponat ille Veterator; quare tentationem hanc suam, sollicitudinemque Confessario suo aperit, & contra ejusmodi illusiones instrui, & armari petit. Quæritur, quomodo id præstare debeat Confessarius.

Responsio.

XLVI. Inprimis illi significet, varias quidem esse illo-

illusiones, quibus Dæmon Orantibus imponere solet, sed easdem ad quatuor præcipuè genera revocari posse, scilicet ad materiam, formam, finem, effectum orationis, uti ex dicendis apparebit. 1. Itaque ostendat, circa Materiam orationis eatenus ipsum illudere, quatenus persuadet orantibus, ut non nisi materias sublimes pro Meditatione eligant, variasque in ea revelationes & apparitiones desiderent; cui illusioni occurrendum est ostendendo, quòd hoc ipso, quòd Novitius iste adhuc parvulus sit in perfectione, lacte potiùs, quàm solido cibo refici opus habeat, ne si istum temerè sibi eligere præsumperit, ab eo suffocationis magis, quàm fructuosæ refectiois periculum incurrat. Addat etiam, quòd revelationes, hoc ipso, quòd sint extraordinarius DEI favor, qui nec magis Sanctum facit, si adsit: nec minùs Sanctum, si absit, meritò non sint petendæ à DEO, sed potiùs si dentur, cum magna reverentia & humilitate acceptandæ, &, quantum fieri potest, occultandæ exemplo Christi sæpius prohibentis, ne miracula à se patrata manifestarentur. Hinc S. Bernardus rectè monet, illam Isaia c. 14. sententiam: *Secretum meum mihi: in parietibus cubiculi, aut certè in ipso corde esse scribendam.*

XLVII. Secundò ostendat, circa formam Orationis Dæmonem illudere, quatenus impellit ad cæremonias sacras & situm corporis decentem in oratione contemnendas, quasi incipientibus magis, quàm perfectis convenientes; cui illusioni occurrat Confessarius, ostendendo cæremoniarum istarum utilitatem, utpote quæ perinde conducunt ad virtutes conservandas & acquirendas, sicut accidentia ad substantiæ productionem.

ductionem & conversationem ; & præterea faciunt ut homo non secundum animam duntaxat, sed corpus etiam servitio Creatoris impendatur, sicque perfectum fiat holocaustum ; quæ ratio sanè persuadenda, ab ipsis etiam perfectis tantò accuratiùs esse observandas, quantò magis ab ijs, quàm ab imperfectis ejusmodi holocaustum expectatur.

XLVIII. Tertio ostendat circa finem orationis illud de dæmonè quatenus impellit ad orationis exercitium tanti æstimandum, ut præ illo aliarum virtutum, obedientiæ præsertim, & mortificationis studiù negligatur, qui error, teste Granatensi l. 2. c. 57. est unus ex primarijs qui in hac vita solent occurrere, imò & ex universioribus. quia in omnibus, & per omnia destruit vitam spiritualementem, quæ est divinæ legis adimpletio, ad quam oratio velut medium ordinatur, quem tamen Ordinatio hic error invertit, dum ex mediò finem, & ex fine mediò facit. Quare ut huic illusioni solidè occurratur, ante omnia Christi verba Luc. 9. præ oculis habenda sunt : *Quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me.* Quare ita expectat, & recipiat donum orationis, ut tamen semper meminerit, sibi non tantùm in colle thuris, sed etiam Myrrha hæ commorandum esse. Sequatur item morem viatorum, qui ita intrant hospitium, & jentaculum sumunt, ut tamen simul etiam sollicita sint de eo, quod restat, itinere peragendo ; similiter ergo & ipse fruatur divinâ dulcedine inter orandum haustâ, ut tamen se resolvat, ac paratus sit, ad reliquum vitæ iter per asperas vias tribulationum, amore illius, à quo tantum suaviter recreatur, sustinendarum conficiendum.

XLVIII

XLVIII. Quartò illi ostendat, circa fructum & effectum Orationis illudere Dæmonem solere, dum vel ad Magistros Spirituales contemnendos Instigat, eò quòd per Orationem ipsi à nobiliori Magistro instruantur: vel certè ad alios, qui non tam bene orare nòrunt, præ se nihili faciendos incitat; cui utriusque tentationi occurrendum erit, ostendendo in primis, quàm constanter DEUS hunc morem tenuerit, ut homines pro instructione ad homines miserit, ita ut ipsum S. Paulum ad Ananiam pro simili instructione ablegarit, atque ideo multos, qui ejusmodi instructionem & humilitatem neglexerunt, dono orationis privaverit, uti ex Hæresiarcharum, aliorumque Spiritualium virorum ruina patet. Deinde pariter ostendat, quàm insipienter faciat, alios ob minùs perfectam orationem contemnendo, cum, sicut à circuli peripheria variæ lineæ tendunt ad centrum; ita variæ quoque sint in hoc orbe viæ ad DEUM, qui centrum nostrum est, perveniendi; unde ergo scit, quòd alius non æquè bonam, aut etiam compendiosiore, v. g. viam mortificationis, elegerit; aut etiam ex ipsa sua oratione licet arida & minùs perfecta plùs meriti & fructùs reportarit; ut ad eòd hinc maximè locum habeat illud Apostoli Rom. 14. *Is, qui manducat (& bene orat) non manducantem (aut minùs benè orantem) non spernat: Et qui non manducat (aut orat) manducantem (seu suaviter & bene orantem) non judicet.*

* *
*

È

CAPUT

CAPUT II.

DE TENTATIONIBUS CIRCA CONFESSIO-
NEM OCCURRENTIBUS.

XII. **E**Tiam circa hanc variæ non rarò tentatio-
nes occurrere solent; nam interdum alij
qui circa explicationem, peccatorum, alij circa dolo-
rem, aut propositum, alij ob præterita peccata, alij
ob diuturniorem ante confessionale expectationem,
alij ob Confessarij discessum tentantur; pro quibus
proin omnibus tentationibus opportuna arma in hoc
capite suggerentur.

§. I.

*Tentatio 1. circa explicationem pec-
catorum.*

L. **A**Pollonia Virgo advertens alias Mulieres tam-
diu in confessionali detineri, se autem tam cito
expediri, assiduis urgetur scrupulis, quòd non bene con-
fiteatur, peccata sua singula non explicando; quare
proin suam tentationem semel, iterùmque Confessa-
rio suo aperit. Quæritur, quomodo hæc ei tentatio
scrupulùsque sit eripiendus?

Responsio.

LI. Primò illi bene explicet, quid sit bene con-
fiteri, quòd videlicet ista vox *bene* duplicem sensum
in hac materia habere possit. 1. Ut idem significet
ac *sufficienter*, ita ut præcepto Confessionis integre
satisfiat, sua peccata confiteri, & ut sic plus non
quæritur, quàm ut quis omnia peccata mortalia qua-

nam memoria post diligentem conscientiae discussionem occurrit, cum debitis circumstantijs & numero Confessario aperiat. 2. Ut idem sit ac *perfectè*, seu eo modo, quo homines perfectionis Studiosi solent, confiteri; & ut sic plùs non requiritur, quàm ut omnia peccata, etiam venialia, quæ memoriæ occurrunt, explicet; ad quem tamen modum tam parùm, atque ad ipsam perfectionem obligantur.

LII. Secundò ostendat eidem, non nisi moralem in examine Confessione præmittendo diligentiam requiri, atque aded, si post talem diligentiam adhibitam nihil ei ampliùs occurrat, securam in conscientia esse posse, certòque sperare, quòd omnia peccata, quæ memoriæ non occurrerunt, simul cum alijs remittantur, modò universalem de illis etiam dolorem elicuerit. Ex hoc fundamento Vasquez, Layman, Sanchez, Azor & alij docent, scrupulosos ea duntaxat confiteri debere, quæ manifestè cognoscunt esse peccata; imò de quibus jurare possint, à se esse commissà, uti Tannerus docet.

LIII. Tertio ostendat illi, Conscientiam severo & prudenti Pædagogo similem esse, qui licèt interdum minora peccata dissimulet, nullum tamen eorum, quæ graviora sunt, & majus damnum creare possunt, incorrectum dimittit. Unde meritò sibi persuadere potest, si gravius quodpiam delictum admisisset, fore, ut perpetuis angeretur stimulis, donec tale peccatum per Confessionem expiasset.

LIV. Quarto ut tantò clariùs cognoscat, quàm inanis sit iste illius timor & scrupulus, ipse eam interdum examinet circa talia peccata, quæ ab ejusmodi Personis committi solent, ut, dum ad plerasque quæ-

stiones negativè responderit, manibus quasi palpare suum errorem incipiat, faterique cogatur, se cum divina gratia pleraque peccata devitasse, atque adeo gratulari sibi potius, & gaudere debere de tali gratia & favore, quàm inutilibus scrupulis & tristitiâ se cruciare.

LV. Quintò enarret illi varias rationes, ob quas aliqui interdum Confessionem longius protrahunt, quarum tamen, quia vix ulla ipsam attingit, mirum eam non debere, si alij longius tempus, quàm ipsi in confessione facienda infumant. Ejusmodi autem rationes esse possunt, quòd alij generalem confessionem faciant, alij Sacrilegas Confessiones à multis annis repetere cogantur: alij in magno luctu & tribulatione sint constituti, quos proinde, dum causam sui luctus explicent, patienter audire, & varijs rationibus solari oporteat: alij peccata sua cum multis ambagibus & historijs enumerent, quos tamen Confessarius sæpe, ne perturbet, aut contristet, corrigere non potest: alij, quia ob confessionem dilatam multas sordes congregârunt, longiori etiam examinatione opus habent: alij ob varias obligationes faciendæ restitutionis, occasionis vitandæ, consuetudinis malæ deponendæ, acrioribus stimulis, & Instructionibus, qui tam brevi tempore adhiberi non possunt, incitandi sint: alij denique varijs scrupulis & dubijs interdum graviter vexentur, quos eripere uti perquam plerumque laboriosum est, ita longior rem etiam moram requirit. Ex quibus sanè rationibus satis apparet, non semper inutiliter & frustra confessiones protrahi, neque suo pede quempiam alio metiri debere, cum sæpe ratio aliqua ex prædictis altero locum habeat.

§. II.

Tentatio II. circa dolorem Confessionis.

LVI. **S**usanna Vidua valdè scrupulosa, etsi singularis ferè septimanis semel, iterùmque confiteatur, semper tamen cum magna sollicitudine & afflictione id facit, eò quòd existimet, se sufficientem dolorem non elicere, utpote ad quem maximè si perfectus elici debeat, valdè multùm requiri, tum in libris legerit, tum in concionibus audièrit. Quæritur, quomodo contra hanc tentationem armanda sit?

Responsio.

LVII. Inprimis ei ostendat, ad confessionem non requiri perfectam contritionem, sed etiam imperfectam seu ex motivo pœnæ æternæ devitandæ, aut beatitudinis æternæ obtinendæ convenientem sufficere; hanc autem ab ea verè elici, vel ex hoc argumento ipsam colligere posse, quòd sincerè & bonâ intentione, ut supponitur, confiteatur; hoc ipso enim quòd verè confiteri peccata sua velit, vult destruere & delere illa; si autem destruere illa vult efficaciter, utique hoc ex odio erga illa facit (nemo enim rem, quam amat, destruere statuit) si autem odit, hoc utique idèò facit, quia magnum malum ipsi accersivit, videlicet inferni reatum, aut magno bono privare intendit, nempe æternâ beatitudine, ergo hoc ipso, quòd sincerè confiteri statuatur, jam dolorem, saltem imperfectum, elicit.

LVIII. Secundò hortetur, ut discrimen inter sensibilem & rationabilem dolorem bene observet; ille est, qui cum sensibili alteratione cordis elicitur, sed

perinde ut consolationes sensibiles, non est in hominis potestate, ideoque nec necessario requiritur ad confessionem; rationalis verò in sola displicentia, odioque efficaci peccati consistit, quod cum absque omni sensuali motione corporis concipi possit & verum etiam à prudentibus & perfectis soleat, merito eam quoque tali contritione contentam esse posse, & debere.

LIX. Tertio quia tales Personæ plerumque putant se ex eo capite verum dolorem non elicere, quod non sensibiliter eum se formare percipiant, ut hunc errorem manifestè ostendat, & quasi palpandum obijciat, quærat illam, an vera esse putet ea omnia, quæ modò in Confessionali cum ipso locuta est? si affirmet, ulterius quærat, unde colligat, vera se dixisse? si asserat, ex eo se id colligere, quod nihil aliud in mente habeat, subiaferat ipsa, pari ergo modo, si proferat hæc aut similia verba: Mi DEUS, doleo amore tui de omnibus peccatis meis, eaque cum divina gratia emendare propono: neque aliud in corde & mente habeat, merito credere posse, quod perfectum contritionem elicuerit.

LX. Quarto eidem ostendat, quàm misericors DEUS sit, quàmque adeò pronus ad veniam peccatorum concedendam, ita ut, teste Taulero, stupor aliqua sive linum in immenso igne positum non tantò incendi possit, quàm ipse Peccatori veraciter dolenti peccata omnia donare paratus est. Enimvero inter DEI bonitatem & pœnitentem Peccatorem neque tempus, neque medium ullum interest. Deinceps autem inter DEUM & huiusmodi pœnitentem tantum perfecta suboritur fidelitas, ac si peccata commissa

non essent, tàmque bonus & super omnem æstimationem pius est Dominus, ut, quæ semel Peccatori condonavit, nunquam ei improperare, nec ullum propter ea dispendium aut pœnam eum sustinere velit, si tamen in vita correctiore persistit. Sed & Blossius de consil. pusill. citans illud Ps. 102. *Quomodo miseretur Pater Filiorum, miseretur Pater timentibus se:* ait: Sanè nunquam aliqua Mater tam tenerè dilexit unicum Filium suum, quàm tenerè ille nos diligit. Tam vehementi, dulci & incomprehensibili amoris ardore pijsimum cor Salvatoris nostri JESU Christi erga nos semper flagravit, & flagrat, ut, si vel tenuissimam amoris illius scintillam corda nostra perciperent, ipsa statim præ amoris vehementia scinderentur, ac resoluta deficerent.

LXI. Quintò denique proderit eidem etiam narrare, quid Henricus Suso apud Blossium l. c. dixerit sequentibus verbis: Sæpè nonnulli inordinatâ quâdam contritione obnubilati intra se dicunt: Heu, malum est, quòd vivo! ut quid etiam natus sum! O si mori mihi liceat! Et plura alia, quibus DEUM gravius offendunt, quàm ipsis peccatis. Proinde qui veram optat habere contritionem, in seipso humilitatem, peccati displicentiam, & firmam in DEO fiduciam habere curet. Unde & ipsa præamabilis æterna Sapientia ait Eccl. 38. *Fili, in tua infirmitate ne despicias teipsum, sed ora Dominum, & ipse curabit te. Plane nimis fatuus fuerit, qui, dum uno se oculo sentit destitutum, etiam alterum sibi vult eruere.*

Tentatio III. circa propositum confitentis.

LXII. **L**iberius Studiosus advertens se perpetuo peccata Confessionem in antiqua, licet venialia duntaxat, peccata labi, graviter angitur, timetque ne propositum serium & efficax non habeat, utpote cuius vis in eo consistere debeat, ut stante illo tantulum peccatum admittatur. Quem scrupulum summo non modicè auctum confessus est, quando in libello de imitatione Christi l. c. 22. hæc verba legit: *O quanta fragilitas humana, qua semper prona est ad vitia. Hodie confiteris peccata tua, & cras iterum perpetrare confessa. Nunc proponis cavere, & post horam agere quasi nihil proposuisses.* Quæritur ergo, quomodo occurrendum sit huic tentationi?

Responsio.

LXIII. Inprimis illi ostendat, juxta Concilium Tridentinum sess. 6. can. 23. non posse hominem in tota vita omnia etiam venialia peccata vitare, nisi et speciali privilegio, atque adeò firmum posse concipi propositum, etiamsi sciat, se iterum in aliquod veniale lapsurum, modò de nullo determinato peccato voluntatem habeat iterum illud committendi.

LXIV. Secundò explicet eidem, quid sit efficax propositum, scilicet talis voluntas non peccandi, ut si ipsa firmiter subsisteret, certò vitaretur peccatum; quare etiamsi postea iterum cadat, lapsus hic non arguit, propositum præcedens efficax non fuisse, sed solummodò illud jam iterum evanuisse; perinde fere

ac Viator in terram corruens firmissimè proponit, se omnem diligentiam adhibiturum, ne denuo cadat, & tamen non obstante hoc proposito contingere potest, ut denuo cadat.

LXV. Tertio illi ostendat, aliud esse timorem peccandi, & aliud propositum peccandi; nam ut qui per lubricam incedit glaciem merito quidem timet, ne cadat; non tamen habet propositum cadendi, ita pari ratione potest quis concipere firmissimum propositum non peccandi, licet ob lubricitatem occasionum, instabilitatem mentis, naturæque corruptionem merito timeat, etiam firmissimè credat, se iterum in aliqua levia peccata lapsurum.

LXVI. Quarto illi ostendat, etsi per totam vitam non possit homo abstinere à peccato, posse tamen satis longo tempore vivere absque omni peccato, plurimis autoritatibus SS. Patrum, aliorumque Doctorum & Exemplis probat Lancicius opusc. 3. Ubi de S. Francisco Xaverio, & B. Aloysio refert, quòd, licet sæpe confessi sint, tamen, per semestre integrum nullam attulerint materiam, quæ pro veniali peccato agnosci posset. Sed & ipse Lancicius l. c. n. 51. ait, sanctè testari se posse, se in varijs Monasterijs Romanis multarum Monialium hebdomodarias Confessiones audivisse per multos menses & annos, & tamen vix toto anno aliquod peccatum veniale in ijs invenisse, licet certò sciverit, eas nihil celasse. Nec obstat, quòd Prov. 24. dicatur: *Septies in die cadit justus*: nam in primis illa verba: *in die*: non reperiuntur in correctis Biblijs: deinde illud verbum: *cadit*: non de casu in peccatum, sed varias ærumnas & calamitates, aliisque malis pœnæ intelligunt non solum

Catholici, sed etiam Hæretici Interpretes, ut apud eundem Lancicium n. 55. videre est, ubi etiam n. 4. ostendit, SS. Patres, quando dicunt, hominem unâ horâ absque reatu peccati venialis vivere posse de vulgo & plebe justorum, non autem de perfectioribus intelligendos esse, sicut & illud Gen. 6. *Omni caro corruperat viam suam super terram: &* illud 122. *Omnis homo mendax:* cum simili limitatione intelligenda sunt, cum utique Noë non corruerit viam suam, & plures de facto totâ vitâ suâ nunquam mendaci fuisse legantur.

LXVII. Quintò denique eidem narrare poterit quod Blofius c. 4. monil. de S. Gertrude scribit, quod scilicet, cum hæc Virgo aliquando ex inordinata quadam tristitia & impatientia tantas incurrisset tenebras, ut magna ex parte jucunditatem divinæ præsentiam misisse videretur, ideòque paulò post visitata à Christo cum magna dejectione Spiritûs diceret; obsecro Domine, impone finem malis meis, nam ego illis nullum finem impono. Libera me, & pone me iuxta te, & cujusvis manus pugnet contra me. Cujus desolationi compatiens Dominus, sciscitatus est ab eo, utrum delectationem aliquam in mundo potius eligeret, quàm se, & aliquid sibi præponere vellet? ad quod illa: absit, absit, ut ego tibi vero & summo stabili & æterno bono aliquid præferam: cui respondit Christus: Cum nihil mihi præponas, & voluntatem tuam semper voluntati meæ subijcere cupias, constat te in charitate & gratia esse; cur ergo pro peccata tua (& proposita) tam desperanter loqueris, nam scriptura teste, charitas operit multitudinem peccatorum. Quæ omnia etiam Liberius sibi cum peccatis

portione applicare poterit ; nec enim credendum est, eum, qui tantam erga DEUM charitatem præfert, facile propositum iterum eundem deliberatè offendendi concepturum, cùm S. Cyprianus M. apud Laticium l. c. n. 31. dicat: *Non pertinet ad te, Domine, nec de tuis est, qui te non diligit: nec diligit te, qui te scienter offendit.*

§. IV.

Tentatio IV. circa repetitionem præteritorum peccatorum faciendam.

LXVIII. **F**RANCISCA Virgo cùm ante aliquot annos turpiter à Juyene quopiam seducta, sat multa, eaque gravia contra castitatem peccata admisisset, ea quidem postea suasu Confessarij universa per confessionem generalem cum summo dolore expiavit, verùm assiduis urgetur scrupulis, ne ea sufficienter cum omnibus circumstantijs non expresserit, atque adeò graviter tentatur, ad antiqua peccata repetenda, Confessariumque suum frequenter sollicitat ad facultatem hanc concedendam. Quæritur, an Confessarius negando potiùs, quàm concedendo facultatem huic tentationi occurrere debeat?

Responsio.

LXIX. Inprimis seriò illi prohibeat, ne ullam ampliùs mentionem in confessione de iisdem faciat, imò hortetur, ut omnino eorum, quantum fieri potest, obliviscatur, etsi non meminerit, se omnes circumstantias accuratè explicasse; nam non meminisse, non est rationabilis causa dubitandi, ut doctissimi Theo-

Theologi sentiunt, cum nec aliorum nostrorum
 & aliorum omnium semper meminerimus.

LXX. Secundò ut minùs ob facultatem hanc
 gatum angatur, ostendat eidem, quàm securè possit
 ommittere talium peccatorum confessionem, cum in
 primis Authores probatissimi, in specie verò Layman
 Navarrus, Medina, Saa, Henriquez, Conninck do-
 ceant, id facere eam posse, & debere. Deinde ve-
 rò dubium in conscientia scrupulosa sit apud alios
 moralis certitudo. Et tandem etiamsi aliquam cir-
 cumstantiam non fuisset confessa, non teneatur
 tanto suo damno omnimodam confessionis integritatem
 procurare, utpote à qua minores sæpe difficul-
 tates sæpe excusant, uti Coninck 2. 2. p. 2. d. 7. n. 9.
 cum alijs notat.

LXXI. Tertio suadeat illi, ut consilium S. Bernar-
 di sequatur, qui in sermone de SS. Petro & Paulo
 loquitur: *Ad Dominum conversos non nimium ex-
 ciet præteritorum peccatorum conscientia, sed tantum
 humiliet vos, sicut & ipsum Paulum.* Quod ipsius
 alij SS. Patres & Ascetæ confirmant, dum suadent
 ut omnium, quæ retrò sunt, cum S. Paulo obliviscamur,
 & ad anteriora nos convertentes, ex præteritis
 peccatis triplicem fructum, scilicet ruborem, dolorem
 & fervorem, quo præteritas negligentias satisfacere,
 & tempus elapsum, malèque impensum quantum
 redimere quisque studeat, retineamus.

LXXII. Quarto denique ostendat illi, quòd ex
 tali confessione non modò nullum fructum reportatur
 ra, sed potiùs grave damnum accersura sit, dum peccata
 inde ut Aviculæ, quæ in retia inciderunt, quòd ma-

gis evadere volunt, eò magis se implicant, ita & ipsa, quò magis conscientiam suam per peccatorum repetitionem tranquillare cupit, eò magis illam inquietam & anxiam sit effectura. Unde rectè Taulerus apud Blosum in consol. pusill. sic loquitur: Eorum, qui confessiones recipiunt, potestati & authoritati fides adhibenda est, sicut & Verbis Dominicis, quibus ait: *Quorum remisistis peccata remittuntur eis, & quacunque solveritis super terram, erunt soluta & in cœlis.* In veritate dico, carissimi, ubi quis peccata suarum ritè confessus adhuc remorsum ex iisdem in conscientia patitur, multò meliùs fecerit, si hac in parte DEO confitendo, & fidem virtuti confessionis adhibendo, eadem denuo non confiteatur, quàm si iteret confessionem; oportet enim divinæ pollicitationi & ipsi DEO confidere. Quod dum facit homo, habet illum veracem, credens haud dubiè servaturum, quod ei in absoluteione promisit.

§. V.

Tentatio V. circa satisfactionem.

LXXIII. **M**Agdalena olim publica Meretrix, sed postea seriò conversa, memor tantorumque peccatorum à se commissorum, imò & alienorum, quorum se per allicientiam & cooperationem participem fecit, perpetuò timet, ne defectu competentis satisfactionis jacturam æternæ beatitudinis pati cogatur, ideòque hanc suam tentationem & anxietatem Confessario suo aperit. Quæritur, quæ arma ei suppeditare debeat Confessarius ad hanc tentationem vincendam?

Respon-

Responsio.

LXXIV. Inprimis illi magnitudinem divinæ misericordiae tum aptis ex S. Scriptura sententijs (quales esse v. g. possunt : *universa via Domini misericordia & veritas.* ps. 24. *Et: Parcis omnibus, quoniam misericordis sunt, Domine, qui amas animas.* Sap. 11. *Et: Lavamini, Mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis, quiescite agere perverse, diligite te benefacere.* *Et venite, & arguite me, dicit Dominus: si fuerint peccata vestra ut coccinum, quasi ni dealbabitur: etsi fuerint rubra quasi vermiculus, velut luna alba erunt.* Isaia 1. *Et iterum: Si impius egerit poenitentiam ab omnibus peccatis suis, quae operatus est, & custodierit omnia praecepta mea, vitam vivet, & non morietur. Omnium iniquitatum ejus, quae operatus est, non recordabor.* Ezech. c. 18.) tum exemplis illustribus S. Mariae Magdalenae (quae triginta annis quotidie septies in caelum rapta angelicam audire Musicam meruit, & per hoc tempus ultra caelum vices à Christo visitata est) Latronis boni, S. Petri, S. Augustini, S. Pelagiae, S. Mariae Aegyptiacae & aliorum: tum consolatorijs Ascetarum dictis demonstrat, inter quae meritò notandum est, quod S. Henricus Suso apud Blosium in consol. pusill. dicit: *DEVS benignissimus tam inexhaustus fons est propitius immensa misericordia ac naturalis bonitatis, ut nulli unquam quamlibet fidelissima Mater proprio Filio quem sub corde suo gestaverit, tam desideranter ac libenter in medijs flammis jacenti manum porrigeret ad iuricem, sicut DEVS homini contrito, etiamsi possibile foret, eum omnia totius mundi peccata, vel millena*

vicibus quotidie perpetrâsse. Ita namque facilè est ti-
 bi (ô DEUS) mille, sicut unum, talenta remittere, &
 infinitis peccatis mortalibus, sicut uni veniam dare.
 Iuanè isti (qui serio conversi sunt) etiam secundùm
 scripturas, multò tibi laudabiliores sunt, quàm si nun-
 quam in peccata collapsi essent, & in tepore viverent, nec
 tantà erga te dilectione ferverent. Nam juxta D. Bernar-
 di sententiam non tam attendis, quid homo fuerit,
 quàm quid pro cordis sui desiderio esse velit. Et ideo
 quisquis de te peccatorum remissionem etiam tot vici-
 bus, quot momenta sunt temporis, negare tentat, magnò
 te prorsus honore spoliare molitur. Non minùs con-
 solatoria sunt sequentia Joannis Tauleri verba ab eo-
 dem Bloisio citata: Quidam Amicus DEI interroga-
 tus, quid facere vellet, si (ut multi peccatores) omni-
 bus diebus vitæ suæ in magnis iniquitatibus vixisset,
 respondit: si omnia, quæ sapiens & discretus confes-
 sor mihi injunxisset, fecissem, peccata, sicut oportet,
 dimissem, nunquam deinceps vellem inde cogita-
 re, nec cor meum eis contaminare, sed tam purè dein-
 de conarer vivere, ut omnium meorum peccatorum
 in me DEUS penitus oblivisceretur. Quando enim
 amplius peccatum nec volumus, nec perpetramus,
 prorsusque ab eo avertimur, tunc & DEUS ipsum
 oblivioni tradit. Si quadraginta annis in peccatis vi-
 xissem, & jam tempus resolutionis meæ instaret, si
 peccata mea purè confessus essem, méque ipsum cum
 perfecto amore ita ex fundo cordis mei saltem unius
 angelicæ salutationis spatio in DEUM recipere & con-
 vertere possem, ut totus ad ipsum conversus, & ab
 omni peccato averfus essem, tunc planè sicut purus
 & innocens homo ex hac luce migrarem. Si verò
 non

non

non nisi unicum peccatum admissem, & in dolore
contritione ac mœrore hinc exirem; tunc utique
pœnitens morerer. Præcipuè tamen notandum est
quod S. Catharina Senensis in quadam Epistola
verbis scripsit: *Si omnia peccata simul in uno homi-
ne coacervata essent, non deberent eum impedire, qu-
minùs fructum sanguinis Filij DEI in se reciperet, qu-
dò vera fides & spes misericordia DEI in eo remaneret,
cùm peccatum solummodo in mala, perversaque volun-
tate situm sit, homo videns bonam sibi voluntatem con-
cessam esse, debet omni confusione Spiritus abjecta per-
severare in sanctis operibus & exercitijs, ambulare
in lumine gratia, quam invenit in se absconditam
munere DEI, qui voluntatem bonam in se conservat
debet diabolo confusionem vel desperationem suggerere
respondere: si gratia DEI in me non esset, etiam
bona voluntas non esset, & ego pravas suggestiones
sequerer. Jam verò confido in Domino meo IESU
Christo, qui me semper intuebitur, ac saluum faciet
propter immensam misericordiam suam.*

LXXV. Secundò pariter ostendat, quàm gratia
DEO fiducia de bonitate illius ac misericordia con-
cepta, & è contrario, quantopere diffidentia & de-
speratio eidem displiceat. Ad priorem partem
monstrandam servire illi poterit id, quod olim Chri-
stus Gertrudi dixit, teste Blosio c. II. monil. spirit.
*Fiducia illa, inquebat, quam homo in me solo colli-
cat, credendo, scire, posse, & velle me ipsum juvare
fiducialiter in omnibus, cor mihi transfigit, ut non possit
sim non ei gratificari, & manus porrigere ob gratiam
quem ex eo, quod totus à me pendet, sentio. Propri-
teriori parte serviet memorabilis illa sententia S. Augustini*

gustini, dum c. 22. manuel. ait: *Qui de venia peccatorum desperat, negat DEVM esse misericordem. Magnam injuriam DEO facit, qui de ejus misericordia desperat.*

LXXVII. Tertio jubeat considerare saluberrimam Ludovici Blosij c. 8. Instit. spir. sententiam, dum ait: *Præstat omnino post peccatum admissum mox reverti, quam diu in peccato discutiendo occupari, detinere; neque enim contracta dissimilitudo melius, quam in DEO deponetur. Et iterum in spec. c. 9. Sancti Patres affirmant, eum, qui DEI erga se justitiam perinde ut misericordiam ad æternam ejusdem Domini sui gloriam exosculatur, ac diligit, tam facile peccatorum suorum omnium, & pœnarum illis debitarum plenam veniam obtinere potest, quam facile una aquæ guttula in ardenti fornace consumitur.*

LXXVIII. Quarto suadeat, ut Ascetæ illius imitetur exemplum, cui cum dæmon suggerisset, ipsum damnatum esse, bene est, respondit, cum ergo DEVM velut summum Benefactorem meum in altera vita laudare & amare amplius non possim, in hac saltem pro viribus amabo & laudabo, ut hac ratione pro infinitis beneficijs aliquatenus saltem gratum me ostendam. Quo dicto mox omnis tentatio dæmonis evanuit.

LXXIX. Quinto denique consoletur eam sequentibus Blosij, in Can. vit. spir. c. 4. verbis: *Nostri humilitas, quâ indignitatem propriam agnoscimus, & quâ imperfecta, vilisque esse judicamus ea, quæ recte facimus: nostra item erga DEVM pia fiducia, quâ in Eo speramus, merita vitæ ac passionis ejus extollentes præcellit omnes satisfactionis nostræ labores,*

F

Ne-

Necesse tamen est, ut semper faciamus, quod com-
modè possumus, & recta, quæ agimus, non nobis
sed illi adscribamus, sine quo nihil facere possumus
Et iterum c. 8. spir. Justit. Agnoscat, inquit, quod
vis opera, & quævis gravamina sua minora esse, quæ
ut per illa pro innumeris iniquitatibus suis dignè satis-
facere possit. Bona ergo, quæ facit, & adverte
quæ patitur, ob id faciat, atque patiatur, ut DEUM
quem offendit, placet, eique placeat, & amicus
sit: DEI honorem, DEI voluntatem in illis spectet
Cæterùm in satisfactionem pro peccatis suis offerat
DEO merita, labores, opera, dolores, & vulnera
Christi; nam hæc indubitanter valent ad plenè
satisfaciendum pro omnibus peccatis.

§. VI.

Tentatio VI. circa moram ante confessionem.

LXXX. **A** Nastasia Ancilla sæpe tum ob multam
nem Personarum confitentium, tum
moram, quam in confessionali faciunt, per integram
horam aut etiam diutiùs ante Confessionale stare co-
acta, graviter tentatur, atque ad impatientiam com-
moveretur; confitetur proin hoc suum peccatum Con-
fessario, ab eoque, quomodo se contra hanc tenta-
tionem armare deinceps debeat, instrui petit. Quo-
ritur, quomodo hoc facere debeat Confessarius.

Responsio.

LXXXI. Inprimis hortetur, ut S. Francisci Beati
giæ exemplum imitari studeat; qui, cum aliquan-
diu ante januam expectare debuisset, secum ipse pen-
sabat, quoties DEUS hæcenus ad januam con-

dis sui pulsaverit, intromitti cupiens, & per gratiam illud inhabitare, nec tamen nisi post longum tempus sit intromissus; quàm parùm ergo ægrè ferre debeat, si & ipse non statim admittatur. Simili, inquam, modo perpendat etiam ipsa, quamdiu DEUS ipsius pœnitentiam expectârit, quoties ad cor per varias inspirationes pulsans admitti petiêrit, nec tamen auditus, sed semper ad hunc usque diem expectare sit iustus. Ferat proin & ipsa patienter, si DEUS per suam permissionem efficiat, ut saltem per unam, alteramve horam expectare cogatur, donec ad veniam peccatorum impetrandam admittatur.

LXXXII. Secundò jubeat illam considerare, quàm longo tempore multi supplices apud Aulas Principum expectent, ut gratiam amissam recuperent, vel aliam quampiam novam gratiam obtineant. Quanto item cum gaudio Reus aliquis ad rogam damnatus per multas horas aut dies expectaturus esset ad januam Judicis, si spem habere posset remissionis pœnæ ab eodem Judice impetrandæ; quantò æquiùs proin censendum sit, ut ipsa breviori tempore ante confessionale expectet, ut remissionem rogi infernalis perpetuò sustinendi, aut certè Purgatorij obtineat, & amissam, aut saltem imminutam apud DEUM gratiam & favorem recuperet.

LXXXIII. Tertio jubeat considerare, quàm parùm hæc ejus impatientia profit ad finem, quem intendit, scilicet ut citiùs admittatur, obtinendum, cum propter ipsius impatientiam nec circumstantes cessuri locum, nec diutius confitentes confessionem abbreviaturi sint, quàm insipienter proin agat, quòd medium ad finem nihil profuturum adhibeat, imò

non tantum non profuturum, sed graviter etiam nociturum, cum per eandem suam impatientiam, novæ culpæ, quam pœnæ reatum contrahat, & terea etiam præmij, gaudijque æterni, quod per patientiam obtinere potuisset, jacturam faciat; imò graviolem sibi expectationis molestiam efficiat, quod difficilius plerumque feramus, quæ inviti toleranda. An non ergo præstaret, leviolem sibi hanc molestiam per patientiam facere, eandemque in majorem peccatis satisfactionem offerre?

LXXXIV. Quartò si prætendat, se nescire, agere tam longo tempore debeat, suggerat illi occupationes pias, quas eo tempore exercere potest, quales e. g. esse possunt. 1. Ut, si prævideat iram talem ante confessionalem faciendam, neque pro confiteri soleat, examen & reflexionem super peccata ad illud tempus differat, uti & contritionis confessionem requisitæ elicientiam. 2. Ut si peccata, saltem graviora, animo iterum revolvat, primis quàm gravia & fœda sint, consideret: quàm facilè ea multi alij devitent, perpendat tandem quæ media deinceps ad ea vitanda adhibere velit, deliberet, simulque post singula confidat hunc vel alium affectum eliciat: *O mi amantissime DEVS, quàm doleo amore tui, quòd per tale peccatum à me & alijs tam graviter sis offensus. Absolve per merita amarissimæ passionis tuæ, gratiamque efficacem ad eadem deinceps non iteranda concede.* Ut unum vel alterum ex quinque motivis, ob potissimum dolor de peccatis eliciendus est, memoratur, nempe quòd DEUS offensus sit *Supremus Dominus Dominantium & Rex Regum, amantissimus*

*Pater, Salvator & Redemptor, Universalis Judex Vi-
 vorum & Mortuorum, liberalissimus Remunerator:*
 de quorum singulis perpendere potest, quàm bene
 talis titulus DEO attribuitur, & quàm æquum sit,
 ut propterea quis peccata sua ob eorum gravitatem
 detestetur, summùmque, quem potest, dolorem hoc
 vel simili modo eliciat: *Agnosco, mi DEVS, & con-
 fiteor, quòd tu Supremus meus Dominus sis, erubesco
 proin, & doleo ex corde, quòd te toties & tam graviter
 offendere sim ausus. Ah vel nunc denuo ignosce; nam
 firmiter statuo, deinceps te Dominum meum & DEVM
 meum non verbis duntaxat, sed opere etiam venerari ac
 diligere, tuâque mandata accuratissimè implere. 4.*
 Potiora passionis mysteria recolat, & imprimis quidem
 meditetur, quàm graves in eo Christus cruciatus sive
 animæ, sive corporis pertulerit; deinde quòd ipsa
 suis peccatis causa tantorum cruciatuum extiterit, ideò
 que hunc vel similem affectum eliciat: *O JESV di-
 lectissime, ego, ego per peccata mea fui precipua causa
 tantorum cruciatuum tuorum. Ah ignosce mihi tan-
 tam ingratiundinem meam, & gratiam largire, ut sal-
 tem deinceps hos dolores per iterata mea peccata non re-
 novem. 5.* Ut eo tempore rosarium vel psalmos pœ-
 nitentiales recitet, aut alias ejusmodi preces ad con-
 tritionem eliciendam compositas.

LXXXV. Quintò denique si ideo ad impatientiam
 commoveatur, quòd domum properare ad domesti-
 ca obsequia debeat, significet illi, quòd, si diutius
 expectare non possit, satius sit, ut eo die confessio-
 nem & communionem omittat, suamque bonam vo-
 luntatem, & obedientiam per domestica negotia di-
 ligenter perfecta offerat, quàm ut tam malè disposi-

ta utrumque Sacramentum suscipiat, cum facile possit sequenti die, quando vel nulli, vel pauci confite-
 tes aderunt, confiteri, & communicare, certòque
 bi persuadere, non minus, imò majus se beneplacitum
 DEO, Sanctoque, in cujus honorem confite-
 ri intendebat, procuraturam, quàm si ipso die factum
 fuisset confessio. Quam ob causam scitur, aliquas
 votas Personas fuisse, quæ, quando magnam confite-
 sionem & communionem in aliquo Festo futuro
 prævidebant, semper pridie ea Sacramenta obibant,
 ut majori cum tranquillitate ac devotione id præstare
 possent.

§. VII.

Tentatio VII. circa Confessarium.

LXXXVI. **A** Pollonia femina multis vitijs graviter
 subiecta quamprimum ab aliquo Confessario gravem
 pœnitentiam accipit, aut ad emendationem excitatur,
 aut historias suas importunè narrare non permittitur,
 mox graviter tentatur, atque ad aliud transi-
 tum transit; cum verò mitiorem tandem, & patien-
 tiores aures præbentem invenisset, ex hujus discipulis
 sedè tristatur, ut propemodum statuatur, nunquam
 deinceps amplius, nisi cum præceptum urget, confite-
 fiteri. Quæritur, quomodo his tentationibus
 viandum sit?

Responsio.

LXXXVII. Inprimis ostendat illi, quàm graviter
 errer Confessarios mutando; nam in hoc similis
 Caino, qui formidine homicidij agitatus, de loco
 locum

locum migravit, carnificem sceleris sui secum ferens; *seruus enim peccati*, teste S. Augustino super psalm. *secum se trahit, quocunque fugerit. Non fugit seipsam mala conscientia, non est, quò eat: Sequitur se, imò non recedit à se, peccatum enim, quod facit, intus est. Vis audire meum consilium? sis vis à DEO fugere, ad ipsum fuge confitendo (uni Confessario) certè tales sunt in manifesto salutis periculo, perinde ut ij, qui Medicos assiduò murant. Sed & manifestum præbent indicium, se sincerum emendandi propositum non habere; hoc enim si seriò concepissent, gratulari sibi potiùs deberent, quòd verum Medicum invenerint, qui manum vulneribus curandis apponere possit, & velit, deque eo illam Siracidis sententiam c. 6. applicare: *Amicus fidelis protectio fortis; qui autem invenerit illum, invenit thesaurum. Amico fidelis nulla est comparatio, & non est digna ponderatio auri & argenti contra bonitatem illius. Amicus fidelis medicamentum vite, & immortalitatis. Si possides Amicum, in tentatione posside illum.**

LXXXVIII. Secundò ostendat eidem, quàm imprudenter & malè agat, historijs & nugis suis impertinentibus aures Confessorum implendo, perinde ferè ut ille, qui Chirurgum accedens pro vulnere curando, ad longum eide narrare vellet, quâ occasione rixa inter ipsum & Adversarium sit orta: quid durante lite aut duello inter ipsos sit dictum, & factum &c. cum potiùs celerem curationem petere deberet. Pariter ostendat, quòd talibus impertinentibus narratiunculis (maximè cum multi adsunt confitentes) peccet contra prudentiam (dum medium eligit ineptum ad finem) contra charitatem (dum alios

lios cum magna molestia diu expectare cogit, & patientiæ non levis occasionem præbet) & contraligionem denique (dum alios à cultu DEI & Sancti per susceptionem Sacramentorum procurando impedit, quæ utique omnia non levis incommoda damna censenda sunt.

LXXXIX. Tertio eidem ostendat, quàm magis agat, Confessario suo nimium adhærendo; cum Confessarium ideo duntaxat libenter habere debeat, quia DEUS voluit, ut eum nunc eligeret; cum ergo Superiores eum aliò vocârît, an non signum est clarissimum, quòd nolit, ut eo amplius utatur? ergo non acquiescat huic Sanctissimæ ejus dispositioni, dicatque cum S. Job: *Dominus dedit* (huic Confessarium) *Dominus abstulit. Sicut Domino placuit, ita factum est. Sit nomen Domini benedictum.* Ipse certè Confessarius, si officio suo satisfacere vult, dicet cum Angelo Raphaële ad suos Filios, Filiis confessionis: *Pax vobis, nolite timere. Etenim cum essem vobiscum, per voluntatem DEI eram, ipsum benedicite, & cantate illi. Tempus est, ut revertar ad eum, qui me misit, aut vocavit ad alium locum.* Ergo non & ipsa prostrata in faciem benedicat DEUM & acquiescat? maximè cum experientia doceat, magis liorem sæpe successisse, de quo jure illud Eccl. 2. dicitur: *Vinum novum amicus novus* (aut Confessarius) *vinum novum. Veterascet, & cum jucundum bibes illud.* Et verò etiam licet priori non sit similis, aut æquè utilis, DEUS illius insufficientiam per gratiam suam sit suppleturus. Certè sicut Christi humanitatem subtraxit Apostolis, ne inordinate illi adherendo ab amore perfecto DEI abstraherentur, DEUS

DEUS quandoque similem ob finem dilectos Confessarios aufert.

XC. Quartò denique ostendat, quàm imprudenter agat, statuendo non confiteri, quia antiquum Confessarium habere non potest; quis enim non stultum diceret agrum, qui, quia priorem Medicum amisit, novum non vellet admittere, sed potius morbo, & morti succumbere? atqui simile quid faceret ipsa, si confiteri nollet alteri, eò quòd priorem Confessarium habere non possit. Studeat ergo Confessarium non nisi propter DEUM eligere, sic enim fiet, ut propter DEUM etiam libenter, si opus fuerit, sit dimissura, & cum S. David dictura: *Mihi autem adhaerere DEO meo bonum est, & ponere in Domino DEO spem meam.*

CAPUT III.

DE TENTATIONIBUS CIRCA COMMUNIONEM OCCURRENTIBUS.

XCI. ETiam ex hoc fonte non raras provenire tentationes experientia docet, ex qua constat, alios ob indignitatem suam, alios ob defectum preparationis, alios ob nullum gustum, alios ob negotia, alios per respectum humanum, alios ob timorem nimiae familiaritatis, alios ob fructum non notatum, alios denique ob importunam communicationem compressionem graviter quandoque tentari, & vel ad pusillanimitatem, vel ad impatientiam incitari, quibus proin omnibus tentationibus quomodo sit occurrendum, in praesenti capite ostendetur.

§. I.

Tentatio 1. circa Indignitatem communicaturi.

XCII. **L** Idwina Virgo valde devota ardentissimè quidem desiderio flagrat, Evcharistiaè pius percipiendæ, quia tamen in libello de imitatione Christi l. 4. c. 5. legit: *Si haberes Angelicam puritatem, & S. Joannis Baptista Sanctitatem, non es dignus hoc Sacramentum accipere: vehementer tamen ad eam sæpius accedere, eò quòd omni ex parte indignam se tam grandi mysterio judicet. Quæritur quomodo adversus hanc tentationem armari debeat Confessario?*

Responsio.

XCIII. Inprimis ei in memoriam revocet commune dictum multorum dicere solitorum: *Bin ich nit würdig / ist doch mein Seel nothdürfftig: non sum dignus, saltem sum indigus*: quam necessitatem bene ostendit Thomas Kemp. l. 4. c. 11. dicit ait: *Duo mihi permaximè necessaria sentio in hac vita, sive quibus mihi importabilis foret ista miserabilis vita. In carcere corporis hujus detentus, duobus vivere fateor, cibo scilicet & lumine. Dediisti itaque mihi infirmo sacrum Corpus tuum ad refectioem mentis & corporis, & posuisti lucernam pedibus meis orbem tuum. Sine his duobus bene vivere non possemus nam Verbum DEI lux anima, & Sacramentum tuum panis vita. Nempe sicut corpus sine cibo diu vivere non potest, quia, cùm humidum radicale, vitæ nostræ fons, sensim ab insito calore consumatur, pe-*

alimentum restaurari debet; ita nisi divinæ gratiæ, quæ sola animæ vita est, humor nutrimento cœlestis panis foveatur, necesse est, ut concupiscentiæ ardoribus, quàm citissimè pereat.

XCIV. Secundò eidem narret, quòd S. Gertrudis, teste Blosio c. 6. monil. 1. à Christo intellexerit, illos non irreverenter, nec indignè sumere Evcharistiam, qui eam piè sumunt ex desiderio honoris & laudis, atque gloriæ DEI; quæ sanè gloria divina in hoc præcipuè elucescit, quòd summa illa Majestas tam indignis hominibus se communicare non dedignetur, itaque homines bonæ voluntatis, qui absque fictione DEUM, & propriam salutem quærunt, & humiles, spiritualésque esse conantur, & Sacerdoti suo purè peccata sua confitentur, debent DEO satis confidere, sicque super ejus misericordia & benignitate Sacramentum Evcharistiæ accipere, quoties ex bona consuetudine recipere solent.

XCV. Tertio eidem ostendat, duplicem esse dignitatem, quæ ad hoc Sacramentum sumendum afferri potest, unam cum dignitate Christi, qui sumitur, comparatam, seu talem, qualem ipse Christus meretur, & hanc à nullo homine requiri posse, cum sit illi impossibilis; alteram cum ipso homine Christum recipiente comparatam, & hanc, quia plùs non requirit, quàm ut homo, quantum sibi possibile est, faciat, sufficere, si afferatur. Sicut si Rex aliquis ad Rusticum divertere vellet, & hic casam, ut posset, everreret; hypocauftum arboribus ornaret: fruges, cibósque rusticanos, quos haberet, optimos apponeret, Regem non quidem pro conditione regia, sed tamen dignè pro suo id est, Rustici statu excepisse,

pisse, ideóque meritò laudem & præmium meritò fuisse diceretur.

XCVI. Quartò hortetur eam, ut consilium à Christo S. Mechtildi datum sequatur, dum dixit illi: Quando Sacram Communionem perceptura es, desideras, & optas ad laudem nominis mei habere omne desiderium, omnémque amorem, quo unquam cor aliquod erga me flagavit, & ita ad me accede; nam ego amorem illum in te attendam, atque suscipiam, non sicut est in te, sed sicut velles eum in te esse. Quod ipsum etiam alio tempore S. Gertrudi dixit, testatur Blofio in Mon. c. 6. dum illa corpus ejus sumptura nimis imparatam se vidit, ideóque rogavit B. Virginem & omnes Sanctos, ut Domino pro se offerrent omnem dignitatem, quâ quilibet ipsorum unquam paratus fuerat ad gratiam DEI recipiendam, tum enim Christus eidem dixit: Jam verè omnibus cæli civibus appares in eo ornatu, quem tibi petijsti.

XCVI. Quintò denique eidem ex insinuat. S. Gertrudis referat, quòd, cum aliquando Virgo quadam zelo inordinato alias sorores à perceptione Sacramenti abstraxisset, Christus S. Gertrudi dixerit: cum deliciae meae sint esse cum Filijs hominum, & ego hoc Sacramentum ex summa charitate in meam commemorationem fidelibus suscipiendam reliquerim, atque etiam per illud cum eis usque ad consummationem sæculi remanere velim, quicumque aliquos à mortali peccato immunes verbis vel suasionibus ab ejus perceptione retrahit, is quodammodo impedit, & interrumpit delicias meas, quas cum illo habere possem. Jubeat proin illam considerare, an non gra-

tius futurum sit Christo, si cum humilitate accedat, quam cum metu irreverentiæ abstineat.

§. II.

Tentatio II. circa veritatem Communionis.

XCVII. **A** Nastasia Matrona, quoties communicat, gravissimas patitur tentationes circa veritatem Evcharistiæ, unde non modò fervorem omnem ad præparationem, sed etiam devotionem in ipsa actuali devotione imminui queritur, ideóque à Confessario suo confirmari petit. Queritur, quomodo id facere debeat Confessarius?

Responsio.

XCVIII. Inprimis ei narret, quid S. Bernardus in Epist. dixerit: *Sacramentum DEI altissimum sumendum est, non discutiendum: venerandum, non dijudicandum, fide sortitum, non innatum: traditione acceptum, non ratione adinventum.* Cui etiam Thomas Kemp. l. 4. c. ult. adstipulatur dicens: *Cavendum tibi est à curiosa & inutili perscrutatione hujus profundissimi Sacramenti, si non vis in dubitationis profundo submergi. Qui Scrutator est majestatis, opprimetur à gloria. Fides à te exigitur, & sincera vita, non altitudo intellectûs, neque profundum mysteriorum DEI. Si non intelligis, nec capis, quæ infra te sunt, quomodo comprehendes, quæ supra te sunt? Subdere DEO, & humilia sensum tuum fidei, & dabitur tibi scientiæ lumen; prout tibi fuerit utile & necessarium.* Atque adeò rectè S. Thomas

mas

mas in sequentia dixit : *Quod non capis, quod non credes, animosa firmat fides, præter rerum ordinem.*

XCIX. Secundò eidem ostendat, & enarret, varia argumenta & similitudines, quibus SS. Patres credibilitatem hujus mysterij demonstrare conati sunt. Inter quos S. Eusebius Emyss. ho. 5. de Pasch. sic ait : *Sicut ad nutum præcipientis Domini repente ex nihilo substituerunt excelsa cælorum, profunda fluctuum, & vasa terrarum, pari potentiâ in Spiritualibus Sacramentis verbi præcipit virtus, & servit effectus. Recedat ergo omne infidelitatis ambiguum, quandoquidem qui est Author muneris, ipse etiam est testis veritatis.* S. & S. Ambrosius l. 3. de Sacr. id ipsum bene sequentibus argumentis confirmat : *Si tantùm valuit sermo Elia, ut ignem de cælo advocaret, non valebit sermo Christi, ut species elementorum mutetur : de totius Mundi operibus legisti, quia ipse dixit, & facta sunt, ipse mandavit, & creata sunt. Sermo igitur Christi, qui ex nihilo potuit facere, quod non erat, non potuit ea, quæ sunt, mutare in illud, quod non sunt : non enim minus est, novas rebus dare formas, quàm mutare naturas. Et iterum ibidem : Liquet, quia præter rerum ordinem Virgo generavit, & hoc, quod conficimus, corpus ex Virgine est. Quid queris naturæ ordinem in Christi corpore, cùm præter naturam sit ipse partus ex Virgine?*

C. Tertiò eidem ostendat, quàm multi milliones hominum, etiam doctissimorum, hoc mysterium firmissimâ fide crediderint, & proprij etiam sanguinis profusione confirmârint, & etiamnum credant, & confirmare parati sint ; quàm ergo indecorum & præsumptuum sit futurum, si ipsa velut simplex

mina multum de hoc mysterio dubitare, & de possibilitate ipsius iudicium temerarium formare præsumpserit. Dicat ergo illi, quod olim in alia materia S. Augustino dictum est: *Potuerunt isti, & ista, & tu non poteris?*

CI. Quartò eidem ostendat, quot, quantisque miraculis probatissimis hæc veritas sit confirmata. Quoties irrationabilia animalia coram SS. Evcharistia genua flexerint, aut alia signa rēverentiæ exhibuerint: quoties infantulus sub speciebus Evcharisticis sit visus; singulariter verò tempore S. Gregorij Mulier quæpiam, quæ credere noluit, Christum latere sub hostia, eò quòd ipsamet eam pinsuerit, ad preces S. Gregorij eandem in carnem conversam, & mox iterum in antiquas species reductam viderit, uti Bredembach. coll. 1. c. 17. testatur.

CII. Quintò denique eidem ostendat, quòd hæc infidelitas gravissima ei damna inferat, & in specie omnem devotionem, consolationem, & fructum, quem ex assensu firmo huic mysterio præbito sperare potuisset, destruat, & impediat; multi enim, teste Thoma Kempensi l. 4. c. ult. devotionem perdiderunt, dum altiora scrutari voluerunt; si autem devotio perditæ est, etiam fructus ex perceptione hujus Sacramenti percipi solitus facilè amittetur. Unde meritò eam sequentibus citati Authoris verbis hortari poterit: Perge ergo cum simplici & indubitata fide, & cum supplici reverentia ad Sacramentum accedere; & quidquid intelligere non vales, DEO omnipotenti securè committe; non fallit te DEUS: fallitur, qui sibi ipsi nimium credit. Fides & amor hîc maximè præcellunt, & occultis modis in hoc sanctissimo & super-

superexcellentiſſimo Sacramento operantur. Jube etiam ipſam exemplum S. Ludovici ob oculos habere qui, dum in fatali morbo viaticum accipere velle & à Parocho quæreretur, num crederet, Filium DEI verè in hoc Sacramento contineri? reſpondit: Minime hac de re dubito, quàm ſi oculis Chriſtum in ea forma, quâ cœlum aſcendit, intuerer. Unde & alio tempore admonitus, Puerulum in hoſtia viſibilem apparere, noluit oculos ad eum videndum dirigere, dicens, fatiſ ſibi eſſe, quòd fidei oculo eum iatuſ & hâc ratione ejuſdem fidei meritum conſervari poſſit.

§. III.

Tentatio III. ob defectum guſtûs & conſolationis ſub communionem.

CIII. **J**oanna Vidua, eſſi ſingulis ſeptimanis hunc ſacramentum ſumit, cum facultate Confefſarij communicet, tamen tamen guſtum aut conſolationem ex tot communionibus ſe percipere queritur; unde quia hanc carentiam guſtûs fortè ex nimia familiaritate, quæ contemptum parit, aut conſuetudine oriri ſuſpicatur, ſtatuit deinceps non niſi ſingulis menſibus, aut rariſſime etiam communicare; priùs tamen tentationem hanc ſuam Confefſario aperit, ejuſque conſilium requirit. Quæritur, quid eidem reſpondendum, & quomodo huic tentationi occurrendum ſit?

Reſponſio.

CIV. Inprimis illi reſpondeat, hanc carentiam ſepe ex propria culpa provenire; quia fortè ſe ad communionem non, ut oportet, præparavit, aut aliter

peccato vel creaturæ adhuc per inordinatum amorem nimis adhæret ; nam , ut bene Thomas Kemp. in Persona Christi l. 4. c. 12. dixit , si vis , ut veniam ad te , & apud te maneam , expurga vetus fermentum , & munda cordis tui habitaculum : exclude totum seculū & omnem vitiōrū turbā : nam omnis amans suo dilecto amatori optimum & pulcherrimum præparat locum , quia in hoc cognoscitur affectus suscipientis dilectum. Sequendum ergo mandatum Jacobi Patriarchæ Gen. 35. Qui , cūm Sacrificium offerre vellet , universæ suæ domui præcepit : abijcite Deos alienos , qui in medio vestri sunt , & mundamini , ac mutate vestimenta vestra. Quod clariùs explicans S. Aug. s. 1. de temp. *Quantum possumus* , inquit , cum DEI adjutorio laboremus , ut cum sincera & pura conscientia , & mundo corde , & casto corpore ad altare DEI possimus accedere , & corpus & sanguinem ejus non ad judicium , sed ad remedium anima nostra mereamur accipere. In Christi enim corpore vita nostra consistit. Mutet ergo vitam , qui vult accipere vitam. Nam si non mutet vitam , ad judicium accipiet vitam , & magis ex ea corrumpitur , quàm sanatur : magis occiditur , quàm vivificatur.

CV. Secundò ostendat eidem , talem inopiam gultūs & consolationis ex sola dispensatione divina interdum oriri , quia scilicet & DEO honorificentius , & communicanti utiliùs est ; & DEO quidem major honor & gloria oritur ex eo , quòd apud tales purior plerumque sit intentio , amorque , dum non propter consolationem ullam , sed solum DEI beneplacitum ad communionem accedunt ; ipsi verò communicanti major utilitas provenit , quia in spiritu & perfectione

G

ctione

etione magis proficit; nam uti rectè Thomas Kemp. memo-
 l. 3. c. 7. advertebat, non est in eo tantùm profectus virtus ta-
 ritualis positus, cùm consolationis habuerimus exotione-
 tiam, sed cùm humiliter & abnegatè patienterque nobis libe-
 subtractionem tulerimus, ita quòd tunc ab oratione & ma-
 (& communionis) studio non torpeamus, nec dispona-
 opera ex usu facienda omnino dilabi permittamus. CVI.
 sed, sicut melius potuerimus, & intellexerimus, quòd facillime
 in nobis est, faciamus, nec propter ariditatem seu communio-
 xietatem mentis, quam sentimus, nos totaliter deserp-
 gamus.

CVI. Tertio eidem ostendat, non rarò etiam istius sen-
 provenire, quòd gustus non percipiatur, quia in contrist-
 natè nimis appetitur, & quasi cum indiscreta violentia, quo-
 tia extorquetur; unde fit, ut, quòd impetuosè sine, quòd
 votionem quærit, tantò minùs inveniat, sicut cibus antè
 botri in torculari, aut olivæ in prælo vehementer querere
 comprimuntur, liquor magis turbidus & insipidus specta-
 fluit. Quam rationem confirmans S. Bonaventura studiosè
 e. 21. de process. relig. *Fit, inquit, etiam plerumque dum sup-*
studiosis devotionis, ut, dum magis conantur habere. Et
devotionis gratiam, minùs habeant; & cùm replici co-
mentius instant, aridiores & duriores corde fiant. omni in-
in summis festivitibus, & devotis temporibus creata e-
fonis Christi, & Nativitatis, & similibus, & magis dignus e-
mè cùm se ad communionem student sollicitè preparari. bi bene-
Et multi ex hoc sapissimè contristantur, & ex ista CVI.
te turbati ex cordis pusillanimitate interpretantur. dar, co-
fortè sunt indigni visitatione divinà & quòd non mento i-
ceat DEO, ut sic indigni & indevoti accedant augere
cras communionem, & sic sæpe se subtrahunt a prient:
vita, & medicina salutis. Ludovicus Granaten. Christia

mas Kemp. mem. c. ii. ideo id ipsum contingere ait, quòd Spi-
ritus talis sollicitudine & vehementiâ desiderij, quâ de-
votionem desiderant, obruatur; alijs verò tempori-
terque libere suæ relictus se sponte elevet in sublime,
liberius procedens cum puritate & libertate magis
ad, nec disponatur ad optatam devotionem percipiendam.

CVII. Quartò eidem ostendat, optimum & effi-
cissimum medium devotionem & gustum in com-
munionem obtinendi, illum scilicet, quem Thomas
Kemp. l. 4. c. 15. offert, dum ait: Humiliare præci-
pue te debes, cum parùm aut nihil devotionis inte-
rius sentis, sed non nimium deijci, nec inordinatè
contristari. Dat sæpe DEUS in uno brevi momen-
ta victo, quod longo tempore negavit: dat quandoque in
tuos sine, quod in principio orationis distulit dare. Et pau-
sicut ante, oportet, inquit, devotionis gratiam instanter
vehementer querere, desideranter petere, patienter & fiducialiter
& insperare, gratanter recipere, humiliter conservare,
studiosè cum ea operari, ac DEO terminum & mo-
plendum supernæ visitationis, donec veniat, committe-
tur. Et infra: Quisquis ergo intentionem suam sim-
plici corde solum ad DEUM levaverit, seque ab
omni inordinato amore seu displicentia cujushbet rei
creata evacuaverit, aptissimus gratiæ percipiendæ, ac
dignus devotionis munere erit; dat enim Dominus
ibi benedictionem suam, ubi vasa vacua invenerit.

CVIII. Quintò denique eidem efficaciter osten-
dat, consuetudinem & familiaritatem in hoc Sacra-
mento non parere contemptum, sed potius appetitum
augere juxta illud Eccl. 24. *Qui edunt me, adhuc e-
suriunt: & qui bibunt me, adhuc sitient.* Uti in primis
Christianis patebat, qui quotidie frangebant hunc pa-
nem,

nem, nec tamen inde fastidium conceperunt; & fortè Christus etiam sub speciebus panis, qui non inde ut alij cibi fastidium creare solet, instituit. C. natensis l. c. idipsum ex eo ostendit, quòd homo hoc Sacramento gratiam suscipiat, quò magis gratia crescit, eò etiam magis amor, devotio, reverentia, & omnes aliæ virtutes, quæ ex gratia quæque sunt maximæ præparationes ad hoc Sacramentum requisitæ, crescere soleant, & confirmat ex differentia spiritualium & corporalium deliciarum à D. Gregorio assignata, dum ait: *Hoc, Fratres simili, distare inter delicias corporis & cordis solet corporales cum non habentur, grave desiderium tendunt; cum verò habita eduntur, comedentibus in fastidium per satietatem vertunt, quod patet in homine famelico, & qui exsaturatus est. contra Spirituales delicia, cum non habentur, in desiderio sunt; cum verò habentur in desiderio, tantum comedente amplius esuriuntur, quanto & ab esuriamplius comeduntur.*

§. IV.

Tentatio IV. ob frequentiam communionis

CIX. **R**osina Virgo nobilis, sed pietati non modum dedita à Matre sua Matrona de devota assiduo urgetur ad communionem frequentandam, & singulis saltem mensibus peragendam, quod tamen ipsa non nisi invitissima facit, ob præceptum spiritualis suæ Matris Ecclesiæ non annuam communionem præscribentis. Quomodo hæc ei tentatio eripienda sit?

Responsio.

CX. Inprimis ante omnia eidem objectionem de præcepta non nisi annua communione solvat, ostendatque, Ecclesiam per hoc præceptum voluisse se ipsam Matrem ostendere, & non dare debilibus occasionem indignè communicandi, aut præcepta sua transgrediendi; interim tamen non solum non prohibere frequentiore communionem, sed potius optare, ut quotidie perageretur, uti ex concilio Tridentino sess. 22. patet. Sed & tot Indulgentias proponere communicantibus, ut vel hoc saltem illicio ad frequentiore communionem impellantur.

CXI. Secundò ostendat eidem, quantos fructus ex S. Communione percipere possit; nam 1. vix ullum est efficacius medium salutem suam asscurandi, vitamque spiritualem gratiæ conservandi; quemadmodum enim homines in Paradiso terrestri agentes secundum corpus mori non poterant ob efficaciam arboris vitæ in medio Paradisi plantatæ; sic iidem spiritualiter mori non possunt, si de fructu hujus SS. Sacramenti, quod est verè arbor vitæ æternæ, gustaverint. Et verò si Rahab Meretrix olim ab interitum tota sua Familia servata est, eò quòd Exploratores à Josue missos semel duntaxat hospitio suscepit; quò magis ab interitu æterno servabitur, qui Christum Judicem olim suum futurum in comunione frequenter hospitio exceperit. 2. Robur ad peccata vitanda accipitur, uti S. Bernardus s. de cœn. Dom. clarè ostendit dicens: *Duo præcipuè in nobis hoc Sacramentum operatur in nobis, ut & sensum minuat in minimis, & in gravioribus peccatis tollat omnino*

nino consensum. Si quis vestrum non tam sape
 tam acerbos sentit iracundia motus, invidia, luxu-
 aut caterorum huiusmodi, gratias agat corpori &
 guini Domini quoniam virtus Sacramenti operatur
 eo. Nimirum hic maximè impletur illud Luc. 6.
 omnis turba querebat eum tangere, quia virtus de-
 exhibat, & sanabat omnes. 3. Ingentem gratiæ &
 tutum cumulum percipit, ita ut potiori jure de C-
 sto veluti sapientia increata, quàm Salomon deo
 ta, dicere possit: *Venerunt autem mihi omnia*
pariter cum illa, & innumerabilis honestas per me
illius. Unde S. Maria Magdalena de Pazzis de
 solebat, animam susceptâ sacrâ Eucharistiâ verè
 dicere cum Christo: *consummatus est*: quia in
 cœlesti cibo omnia bona consummantur, & con-
 nentur, utpote per quem Christus omnes virtutes
 & bona, & gratias producit, adeò ut nihil arripere
 desiderare possit, cùm in eo sint omnes thesauri
 sapientiæ & scientiæ DEI: vit. p. 4. c. 4. Aliàs
 dicebat, unam communionem bene factam sufficere
 ad animam perfectam faciendam. Hinc suis
 vitijs dicere solebat: Si desideratis brevè venire
 perfectionem magnam, accipite pro magistro vestro
 Christum crucifixum, attentas illi præbete aures
 perpetuò loquitur in corde, sed præcipuè in illa
 ra, quando recepistis SS. Sacramentum. Ut
 meritò Christus illud Jacobi Patriarchæ ad com-
 nicantem dicere possit: *Modicum habuisti anie-*
venirem ad te, & nunc dives effectus es, benedixit
tibi DEVS ad introitum meum.

CXII. Tertio ostendat eidem, quanta caritate
 DEUS hoc Sacramentum instituerit, quanta

ad eò ingrata sit futura, si illud & rarò, & cum tæ-
dio sit susceptura. Certè S. Catharinæ Senensi dixit
DEUS Dial. III. *uniuscujusque creatura ratio-
nalis cor ex amore solvi deberet, quo DEVS nos afficit,
quando nobis suum corpus & sanguinem in Evhari-
stia porrigit.* Et meritò, nam ut S. Laurentius Ju-
stin. l. I. de cast. connub. c. 24. rectè dixit, hoc bene-
ficiuin nec humanus valet explicare sensus, nec An-
gelicus intellectus, sed solus ille novit, qui solus vo-
luit, & potuit facere in eo tanta & talia, ubique
omnipotens, ubique gloriosus. Unde S. Chryso-
stomus ho. 60. ad pop. *quot nunc, inquit, dicunt: vel-
lem ipsius formam aspicere, figuram, vestimenta, cal-
ceamenta? Ecce eum vides, ipsum tangis, ipsum man-
ducas. Igitur nemo accedat cum nausea, nemo resolu-
tus, omnes accensi, omnes ferventes & excitati.*

CXIII. Quartò ostendat eidem necessitatem fre-
quentioris communionis, quam quidem bene ob o-
culos ponit S. Ambrosius de Sacr. dum ait: *Si, quo-
tiescunque effunditur sanguis, in remissionem peccato-
rum funditur, debeo illum semper accipere, ut semper
mibi peccata remittantur: qui semper pecco, debeo
semper habere medicinam.* Cui consentiens S. Augu-
stinus in Mart. *Accipe, inquit, quotidie, quod quoti-
die tibi profit.* Sic vive, ut quotidie merearis accipe-
re: qui non meretur quotidie accipere, non meretur
post annum accipere; nam, ut S. Chryso-
stomus in orat. de S. Philogon dixit, *Communionis tempus non
est festum atque celebritas, sed conscientia pura, vitæ-
que a peccatis purgata.*

CXIV. Quintò denique illi ostendat, quanta in-
commoda & damna sibi accersat per tantam dilatio-
nem;

nem; nam 1. passiones penitus invalescent, & consuetudo per peccata repetita contrahetur, quæ nisi summa cum difficultate iterum eradicabitur. Hæc cum mulier quædam incantationibus Magorum equum conversa, & S. Macarij, ad quem deducta marito fuerat, precibus pristinae formæ restituta esset, ipse S. Macarius causam hujus permissionis esse dicebat, quod per quinque septimanas à communione abstinuisset, uti in spec. Ex. dist. 2. ex. 75. refertur.

2. Pœnam purgatorij ob socordiam talem mereri potest; nam, ut Blosius. in monil. c. 6. refertur, anima cujusdam defuncti cuidam DEI Amico flamma ardoris immensi apprensus dixit, se ea sola causa tam diu cruciatibus torqueri, quod circa diminuti corporis perceptionem fuisset negligentior, didicitque, si vel semel venerabile Sacramentum deum pro se accipere dignaretur, se mox liberandum. Quod, cum ille DEI Amicus fecisset, sequenti die anima sole fulgentior atque micantior illi apparuit, quæ eam illâ dignissimi Sacramenti hujus perceptione ab intolerabilibus pœnis liberata, atque ad cœlum & æternam beatitudinem evecta.

3. Etiam ipsam pœnam inferni timere potest, non quod sola hæc negligentia eandem mereatur, sed quod per eam paulatim debilitetur voluntas, ut tandem in gravia etiam peccata consentiat, sicque infernum mereatur. Hæc S. Cyrillus in Joan. Sciunt, inquit, baptizati homines, si longo temporis spatio propter simulatam religionem mysticè Christo communicare recusent, ab æterna vita se procul depellere. Quippe recusatio hujusmodi quamvis ex religione proficisci videatur, & scandalum facit, & laqueos instruit. Quare oportet omnibus

ribus mundari à peccato, & rectè vivendi jaclis fundamentis magna cum fiducia ad sumendam vitam concurrere. Quare adhortetur illam, ut illa pij Authoris l. 4. c. 10. verba sibi applicet: Quid prodest diu tardare confessionem, aut sacram communionem? expurga te cum primis, expue velociter venenum, festina accipere remedium, & senties meliùs, quàm si distuleris. Si hodie propter istud dimittis, cras forsitan aliud majus eveniet, & sic diu posses à Communionem impediri, & magis ineptus fieri.

§. V.

Tentatio V. ob respectum humanum.

CXV. **A**liquis Aulicus, cum & audivisset, & legisset, quàm copiosos & magnos fructus reportari soleant ex frequentiore communionem, ardentissimo quidem & ipse incensus est desiderio, eandem sæpiùs frequentandi; sed quia facilè advertit, se ab Aulicis alijs velut devotulum irrisum, & contemptui habitum iri, non audet huic suo desiderio satisfacere, & frequentius ad sacram mensam accedere. Quæritur, quomodo contra hanc tentationem ex respectu humano proveniente armandus sit?

Responsio.

CXVI. In primis ostendat eidem, quantopere deceat Christianum ejusmodi respectus humanus, cum nihil sit aliud, quàm Christum Dominum Majestatis hominibus, vilissimis terræ vermiculis, Regem potentissimum abjectissimis mendicabulis postponere, sicque Judæos imitari, qui Barrabam Christo proponere sunt ausi: item Phariseos illos, de quibus

G 5

S. Joan.

S. Joannes c. 12. dicit, quòd crediderint quidem Christum, sed propter Phariseos alios confiteri eundem non sint ausi, eò quòd dilexerint gloriam hominum magis, quàm DEI. an non ergo merèdè timere poterit, ne Christus olim ad ipsum quoque petat illud Luc. 9. *Qui me erubuerit, & meos sermones* (quibus eum ad mensam meam invitavi) *hinc Filius hominis erubescet, cùm venerit in Majestate sua & Patris, & sanctorum Angelorum.*

CXVII. Secundo illi in memoriam revocet, quòd Christus Luc. 14. de illis, qui invitati ad cœnam magnam à Rege institutam, & sese frivole excusantibus dixerit, nimirum: *Dico autem vobis, quòd nemo virorum illorum, qui vocati sunt, gustabit cœnam meam.* An non ergo merèdè timere poterit, ne, dum in vita comparere apud cœnam hanc noluerit, etiam tempore mortis non sit admittendus, atque adeò loco viatico velut summo morientium robore & solatio cariturus? an non timere poterit, ne post mortem illud prov. c. 1. audire cogatur: *Quia vocavi vos (ad cœnam meam) & renuistis: extendi manus meas (sacrum corpus meum porrigere volentem) & non fuit, qui aspiceret, despexistis omne consilium meum (quo frequentiores communionem vobis suadebam) ego quoque in interitu vestro ridebo.*

CXVIII. Tertio illi significet, quid olim Christus S. Francisco nomen militiæ dare volenti dixerit, nempe: *Francisce, quis potest melius facere tibi, Dominus, an servus: dives, an pauper?* cui cùm Franciscus respondisset, quòd tam Dominus, quàm dives opem ferre melius potest, subjecit Christus: *Cur ergo relinquis pro servo Dominum, & pro paupere ho-*

mine divitem DEUM? Idem ergo, & sibi dictum existimet Alipius, simulque consideret, si Rex aliquis terrenus cuivis pro se communicaturo decem aut duodecim aureos nummos promitteret, quàm fortiter homines omnes respectus & dicta hominum obloquentium essent contempturi; an ergo pauci nummi aurei tantum robur dare possunt ad respectus hos contemnendos, & ingentia illa bona, quæ Christus in hoc Sacramento promittit, & confert, similem contemptum obtinere non poterunt?

CXIX. Quartò illi in memoriam revocet commune Ascetarum axioma à S. Climacho acceptum: *Prima*, id est, primaria *virtus Monachi* (imò & cuiusvis hominis Christiani) *est hominum iudicia contemnere*, id quod S. Paulus etiam ad Gal. c. 1. indicavit dicens: *Si adhuc hominibus placerem, Christi Servus non essem.* Certè S. Gregorius Nazianz. orat. 27. adeò hanc doctrinam æstimavit, ut dixerit, cordatis hominibus pluris faciendum, magisque curandum esse iudicium DEI, quàm omnium aliorum in unum coactorum. An tu, inquit, si duos homines, quorum alter acutior & sagacior, alter imperitior, & hebetior esset, de eodem negotio in consilium adhiberes, haud rectâ mente præditus videreris, si relicto prudenti consilio, iudicium imperiti sequereris? neque enim Roboam laudem ex eo est consecutus, quòd pro nihilo habitâ Senum sententiâ, Juvenum consilijs paruit. Cùm autem DEUS & Homines inter se expenduntur, iudicia Hominum potiora duces, quàm DEI? Rectè proin Alipius illa pij Authoris verba l. 3. c. 36. sibi applicabit: *Quis es tu, ut timeas à mortali homine? hodie est, & cras non compareris.*

rel.

ret. *DEVM time, & hominum terrores non es pavesces.*

CXX. Quintò denique hortetur, ut in hoc negotio urfos imitetur, qui tantâ aviditate mellis in alvearibus inhiant, ut quò dulcedine hâc frui possint, omnes Apum aculeos, quantumcunque fodicantes contentonant, quantò magis ergo ipse, ut dulcedine ex Christi corpore hauri solita (quam Ecclesia in officio defesto illius indicat dicens: *O quàm suavis est, Domine, Spiritus tuus, qui ut dulcedinem tuam in Filios tuos demonstrares, pane suavissimo de coelo praestito, esurientes repleas bonis*) frui possit, omnes obloquentium aculeos contemnere debet, diceréque cum D. Paulolo 1. Cor. 4. *Mihi autem pro minimo est, ut à vobis judicer aut ab humano die.* Et cum S. David coram aro saltante, & à Michol uxore despecto: *Iudam & melior fiam, plus quàm factus sum, & ero humilis in oculis meis.* 2. Reg. 6. nam, ut etiam Cicero l. 3. offic. advertit, cum, quod utile videtur in amicitia cum honesto comparatur (uti est gratia amici cum favore DEI) jaceat utilitatis species, valeat honestas. Cùm autem in amicitia, quæ honesta non sunt, postulabuntur, Religio & Fides anteponantur amicitia

§. VI.

Tentatio VI. ob negotia à Communione impedientia.

CXXI. **T**heophilus Studiosus adeò se abripi à studiorum fervore patitur, ut, quò plùs temporis ad studendum habeat, & ardentissimo studendi desiderio faciat fatís, nonnunquam committit

nionem , quam singulis alioqui septimanis peragere solebat , omnino intermittat, plerumque autem vix sumpto Christi corpore è templo discedat , atque ad studia properet . Quæritur itaque quomodo huic tentationi Confessarius obviare debeat ?

Responsio.

CXXII. Inprimis ei in memoriam reducat , quod Thomas Kemp. l. 4. c. 12. rectè monet , dum ait : *Oportet autem , ut non solum te prepares ad devotionem ante communionem , sed ut etiam te sollicitè conserves in ea post Sacramenti perceptionem. Nec minor custodia post exigitur , quam devota preparatio prius ; nam bona postmodum custodia optima iterum est preparatio ad majorem gratiam conservandam. Quis autem bonam custodiam dicat , si quis statim post communionem , sine gratiarum actione , aut colloquio cum Hospite suo ad negotia sua redeat ?*

CXXIII. Secundò eidem ostendat , quàm inurbanum dicturus esset illum , qui gratissimo & diu desiderato & invitato Hospite domum ingresso , per posticam januam exiret , ipsùmque solum sine ullo colloquio relinqueret ; maximè si varia , eaque pretiosa munera secum allaturus , donaturusque esset tantus hospes ? atque idem , teste S. Terefia l. 1. c. 34. vit. facit , qui Christo intra se recepto , mox sine ulla alia oratione ad negotia redit. Hinc P. Balthasar Alvarez c. 6. §. 2. vit. ait intolerabilem esse Phrenesim , si alicui pedes pruriant ad discedendum à communionem sub prætextu lectionis , colloquutionis vel deambulationis.

CXXIV. Tertio suggerat illi saluberrimam doctrinam,

Erinam, quam S. Maria Magdalena de Pazzi p. 1. c. 65. vit. suis suggererat dicens : si desideratis, breviter pervenire ad magnam perfectionem, accipite pro Magistro vestro Christum crucifixum, attentas aures præbere ejus verbis, quia perpetuò vos alloquitur in corde, maximè in illa hora, quando recepistis SS. Sacramentum; de quo tempore P. Balthasar Alvarez nec momentum amitti volebat juxta illud Eccl. 14. *Non defrauderis à die bono, & particula boni doni non te praterat.*

CXXV. Quartò eidem ostendat, quàm imprudenter agat, Magistrum omnium scientiarum propter scientiæ acquirendæ spem derelinquendo; quid enim nos possunt libri docere, quòd non divina Majestas meliùs præsens doceat? quem saporem & delectationem nobis creaturæ afferre possunt, quam ipse non possit plenius nobis conferre, nosque saturare? & quam sanctitatem ex earum conversatione haurire possimus, quàm majorem non afferat familiaritas cum ipso? quid boni lectio habet, nisi quòd affectum nostrum erga ipsum excitet? quid spiritualia exercitia, nisi quòd ad ipsum nos inclinent? Unde addit in fine: Qui in domo tua non ostendit tibi promptam voluntatem, quomodo iterum tuum ad eandem adventum expectabit? Qui dum te hospitem habet, properat, ut exeat è domo sua, facilè ostendit, se colere habere alibi obstrictum. Cui tecum manere tæditum est, cum tu ipsius honoris ergo accesseris ad ipsum, DEUS & totum bonum illius, cum quo is omnia negotia sua feliciter expediat, non habet ampliùs, quòd agat, aut quærat: cumque solius hujus rei causa natus

tus sit in mundo, facile ostendit, se phrenesi laborare, si tecum non maneat libenter.

CXXVI. Quintò denique commune ei Ascetarum axioma in memoriam revocet, quo dicunt: *Scientia, qua propter virtutem despicitur, per virtutem melius recuperatur.* Jubeat proin & ipsum sperare, quòd, si magna in Christum fiducia fructum illum, quem ex labore diuturniori & industria sua sperare poterat, generosè contemnat, multiplici scœnore eundem recuperaturus, illudque Christi Jo. 15. implendum sit: *Qui manet in me, & ego in eo, hic fere fructum multum.* Nimirum ipse est, de quo Thomas Kemp. l. 3. c. 43. ait: *Ego sum, qui humilem in puncto elevo mentem, ut plures aeterna veritatis capias rationes, quàm si decem annis in scholis studuisset.* Audiat ergo S. Chrylostomi ho. 16. ad Pop. monitum: *Ne cures tua, sed ea DEO dimitte. Nam si satagas, tanquam Homo satagis: si verò dimittas, DEUS providebit. Si verò & ipse spiritualibus omissis ea tractaveris, non multam ipse curam geret. Ut igitur & hac tibi disponantur (puta quæcunque negotia tua) & omni curâ libereris (de felici successu) spiritualia tene (maximè longiorem cum Christo Eucharistico conversationem) contemne secularia, seu quascunque alias occupationes.*

§. VII.

Tentatio VII. ob carentiam fructûs.

CXXVII. **C**ordula Virgo devota singulis quidem septimanis confitetur, & communicat; sed quia post toties iteratas communiones nullum

lum advertit fructum, sed antiquis vitijs & imperfectionibus perinde ut prius subjectam se esse, graviter tentatur, & impellitur ad communionem non quidem omnino contemnendam, & negligendam, sed tamen rariùs peragendam. Antè tamen, quàm hoc omnino concludat, Confessario hanc suam tentationem manifestat, ejùsque consilium requirit. Quomodo rigitur, quomodo huic tentationi occurrere debet Confessarius?

Responsio.

CXXVIII. Inprimis ei ostendat, sæpe communionis vicio fieri, quòd optatus fructus ab ijs non referatur, quando scilicet vel malè se præparant, vel affectus quosdam inordinatos habent, quos vincere ipsi non student; nam Evcharistia perinde ut agentia naturalia operatur plùs, vel minùs, prout subjectum magis vel minùs dispositum reperit. Jubeat ergo illam inquirere, an non simile impedimentum etiam ipsa posterit, sicque effecerit, ut optatus fructum non referret; sicut enim ignis fortius accenditur in ligno sicco, quàm viridi exardescit, ita Christus in Evcharistia citius & copiosius amore suo accendit illum, qui à terrenis cupiditatibus exsiccatus est, quàm quem iisdem adhuc repletum invenit.

CXXIX. Secundò eidem significet, quòd, si non advertat fructum sensibiliter, non tamen inde bene concludat, quòd nullum referat; nam & in corpore non semper sentimus fructum cibi sumptionis, tamen non propterea sumptionem talem omittimus, cum sciamus, nos insensibiliter crescere, aut crassescere, aut pinguescere, aut certè vitam conservare per illam.

illum. Idem ergo per cibum hunc cœlestem sibi fieri existimet, sicque perinde illum, ac cibum corporalem vitæ corporis fructuosum existimet.

CXXX. Tertio hortetur, ut, quemadmodum S. Ignatius Loiola, cum ei obijceretur, frustra ipsum pro meretricibus domum tanto labore & sumptu ædificasse, eò quòd quamprimùm ad vomitum sint reversuræ. Respondit, sat magnum operæ & impensæ pretium se reportasse, si per illas effecerit, ut vel unâ nocte à peccato se abstinuerint; ita & ipsa credat, se sat magnum ex communionem fructum reportasse, si vel hoc tempore, quo communicat, à peccatis abstineat, Deoque, & Angelis, Sanctisque gratum per communionem talem obsequium præster, cum vel unica corporis Christi oblatio gratior illis accidat, quàm si omnes etiam possibiles virtutum actus fuissent oblati.

CXXXI. Quarto illi significet, quod Rodriquez. p. 2. tr. 8. c. 13. bene advertit, nempe non solum progredi, sed etiam non cadere in peccata mortalia sat magnum fructum esse; cum non sit minoris æstima- manda medicina præservans, quàm sanans. Unde Patres Tridentini s. 13. c. 2. hoc Sacramentum Antidotum nominarunt, quo liberamur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus præservamur. Non itaque demittat animum, nec communionem omit- tat; si enim toties communicans cespitat, meritò, si omnino abstineret, timendum foret, ne sæpius & gravius prolaberetur.

CXXXI. Quintò denique ei alium adhuc fructum non minùs optandum ostendat, nempe quòd, quò se in ætatiorem cum Christo in Eucharistia consuetudi-

H

neat

nem insinuat, tantò meliùs eum cognitura, imper-
 siusque cultura sit, ut vel in beatis mentibus vide-
 est; & in Samaritana Muliere, quæ, uti c. 4. ap-
 D. Joannem legere est, quò diutiùs cum Christo con-
 versata est, tantò clariorem illius notitiam sortita est,
 nam ab initio Judæum quasi unum de plebe nomi-
 navit, mox Dominum, postea Prophetam, & tan-
 dem omninò ut Messiam agnovit, & venerata est.
 Idem ergo Sacramenta frequentantibus usuvenit,
 prorsus una communio ad alteram sit dispositio.

§. VIII.

*Tentatio VIII. ob desiderium com-
 munionis.*

CXXXII. **A** Nastasia Virgo cùm à priori Confes-
 sario plenam aliquoties in hebdomada
 de communicandi facultatem accepisset, à postea
 verò non nisi semel communicare permessa fuisse,
 graviter ea de causa tentatur, & hanc tentationem
 suam secundo Confessario aperit. Quæritur, quomodo
 modo huic tentationi sit occurrendum?

Responsio.

CXXXIII. Inprimis illi ostendat, quòd omittendo
 do communionem ex obedientia non modò non
 perdat de fructu, quem ex ea sperabat, sed potius
 cretur, nam cùm DEUS voluntatem pro opere
 putet, quando ipsum opus ob legitimum impedimen-
 tum præstari non potest, æqualem ipsi gratiam (quæ
 tem ex opere operantis) conferet, ac si actu com-
 municasset, sicque suo modo implebitur illud, Mat-
 6. B.

6. Beati, qui esuriunt, & sitiunt iustitiam (& SS. Eucharistiam) quoniam ipsi saturabuntur. Deinde etiam habet obedientiæ Confessario præstitæ meritum, quod pariter non est exiguum. Hinc Christus S. Gertrudi communionem, quam valde desiderârat, consilio Matris spiritualis omittenti dicebat. Quia deliberâsti me omittere purè propter me, ego in gremio meo confovebo te. Certè S. Terefia, uti in vita l. 4. c. 12. legitur, etsi quotidie aliqui communicare sit solita, libenter tamen, & sine ulla tristitia mittebat, si Confessarius vetabat.

CXXXIV. Secundò eidem significet, quod S. Mechildi, teste Blofio Monil. c. 6. contigit, dum scilicet ipsi ob morbum à communionem impeditæ, & propterea valde ingemiscenti visus est Christus de throno surgere, & dicere: Propter miseriam inopum, & gemitum pauperum nunc exurgam: & mox surgente eo, omnes etiam Sancti surrexerunt, offerentes DEO in consolationem infirmæ, & laudem DEI æternam obsequium, quod in terris DEO præstiterant, & ea, quæ pro illo passi fuerant. Ipse verò Christus eidem dixit: Quando post me ingemiscis, tu me tibi intrahis. Ecce quantumcunque res aliqua vilis sit, & abjecta, ut est festuca, hominem eam solâ voluntate non acquirit, me verò quilibet gemitu unico habere potest.

CXXXV. Tertiò illi ostendat, quòd per spiritualem communionem supplere possit id, quod per corporalem facere non potest. Certè B. Joanna de Cruce affirmabat, teste Paulo Barti in solit. med. 2. die 10. se in spirituali communionem iisdem gratijs cumulari solitam esse, quibus in reali communionem fruebatur.

batur. Et suspirans, ô præclaram, agebat, commu-
candi Methodum, in qua neque Confessario, nec
Superioris facultate, nec ullius alloquio opus
præterquam tuo, ô DEUS meus! Hinc DEUS
rarò etiam evidenti miraculo id ipsum confirmat
dum tali desiderio inflammatis veram particulam
inseruit. Sic Dauroltius c. 5. tit. 18. ex. 2. de S.
tharina Senensi testatur, quòd, cum ob morbum
communicare non posset, ingenti tamen illius deside-
teneretur, Raymundus ejus Confessarius tunc
ficans adverterit, sibi particulam de hostia fuisse
latam, quam cum diu frustra quævisset, &
hanc causam multùm tristaretur, illa tandem in
quo mox secuto facta est, sibi à Christo obla-
esse.

§. IX.

*Tentatio IX. Conjugum propter com-
munionem.*

CXXXVI. **J**uliana pijsissima, & venerabilis
Sacramenti cultui præsertim addictissima
Matrona Maritum habens carnalium voluptatum
patrem cupidissimum, & parùm devotum, qui
tur Confessario, debitum à Marito ordinariè ipsi
bus, quæ communionem peragendam præcedunt
ipsa exigì; unde fiat, ut vel communionem ipsa
no omittere, vel certè cum remorsu conscientie
peragere cogatur, eò quòd in concione quadam
diverit, eos, qui in veteri testamento olim propo-
nis panes comedere volebant, à conjugij usu abstinere
priùs debuisse, atque adeò multò magis à perceptu
panem hunc Angelicum abstinenciam talè requiri per-

Quæritur, quomodo Confessarius contra hanc tentationem armare ipsam debeat?

Responsio.

CXXXVII. Primò illi significet, quid in hac re expertissimus & illuminatissimus Magister Spiritualis S. Franciscus Salesius p. 2. Introd. c. 20. hoc in negotio consuluerit his verbis: Pro conjugibus hîc aliquid addam oportet: In veteri lege vetuerat DEUS, ne creditores festis diebus debitum à Creditoribus suis expacerent; at non damnabat, si debitores ijs diebus, quæ debebant, exigentibus solverent. Simili modo indecens quidem est, matrimoniale debitum eâ die exigere, quâ quis sacram aditurus est communionem; at indecens non est, imò meritorium, ipsum reddere.

CXXXVIII. Secundò eidem in memoriam revocet, quid Samuel Iolim 1. Reg. 15. dixerit: *Melior est obedientia, quàm victima: Et auscultare magis, quàm offerre, adipem arietum.* Suppleat ergo & ipsa per internam reverentiam Obedientiæ, quod externæ reverentiæ per corporis munditiem exhibendæ deesse advertit.

CXXXIX. Tertiò eidem ostendat, sicut alia consilia sub peccato non obligant; ita neque hoc obligare, atque adedò tantò faciliùs negligi posse, quanto honestior causa illud non sequendi prætenditur; qualis causa utique est beneplacitum & honor, quæ ex Communionem frequenti DEO, & maxima utilitas, quæ ipsi percipienti inde exoritur. Unde rectè concludit citatus S. Franciscus Salesius: Non ergo ob debiti ipsius redditionem communionem quis privandus est, si alioqui devotio

H 3

ad

ad ipsam adeundam feratur. Certè in primitiva Ecclesia Christiani quotidie communicabant, esto esse conjugati, & prolibus operam darent. Sed & hodie plurimi sacerdotes quotidie celebrant, licèt dubium non sit, quin aliqui eorum nocturnas interdum illationes patiantur.

§. X.

Tentatio X. ob compressionem sub communionem.

CXL. **C**Unegundis illustris Matriona advertens quanta plerumque in solemnioribus precipuè Festis sit compressio Populi ad communionem accedentis, graviter se non raro tentari, atque ad indignationem commoveri, queritur, unde omnis populi devotio turbetur, & fructus communionis minuat. Queritur, quomodo huic tentationi occurrere debeat Confessarius?

Responsio.

CXLI. Inprimis illi suadeat, ut, quandoquidem rudior plerumque populus ejusmodi compressionem excitat, in aliquo loco quietam se contineat, donec pars hujus Populi refecta sit; sic enim sine incommodo eam quoque accedere posse. Neque difficile aut molestam ei diuturniorem moram accidere; potius gratulari sibi debere, quòd meliorem habet occasionem, perfectius se ad communionem disponendi, sicque copiosiore quoque gratiam reportandi, cum juxta mensuram dispositionis ipsa gratia in communionem conferatur.

CXLI

CXLII. Secundò eidem ostendat, quàm libenter pauperes & famelici per plures horas expectarent, si teirent, se post hoc tempus ad mensam magni Domini admittendos, & non refectioem tantùm optimam, sed etiam copiosa munera reportaturos esse; quàm parùm aded illi molesta accidere debeat mora unius semihoræ ut non modò ad convivium pinguissimum & panem Angelorum gustandum admitti, sed etiam copiosam gratiam & virtutes, pignusque gloriæ æternæ accipere possit.

CXLIII. Tertio eidem suadeat, ut, quemadmodum non paucæ devotæ personæ faciunt pridie vel postridie eandem communionem peragat, nisi festum aut dies ejusmodi sit, qui communionem determinato die præscribat; sic enim majori quiete communionem obibit, & tamen finem, quem per illam sibi præfixit, scilicet cultum & honorem Sancti obtinebit, cum perinde sit Sanctis, quocunque die colantur, & invocentur, maximè si legitimum impedimentum advertant intercessisse, quò minùs ipso eorum die Festo peragi poterit communio.

CXLIV. Quarto illi insinuet, quòd, sicut olim apud Longobardos Regis Filius non priùs ad mensam paternam admittebatur, quàm in bello alteri Regi servijisset, ita & hîc optima ad mensam divinam dignè frequentandam dispositio sit generosa victoria suorum hostium, & sui maximè, quo teste Thoma Kemp. non pejor est hostis; hinc Apoc. 2. dictum: *Vincenti dabo manna absconditum*, quale utique præ alijs est S. Eucharistia; cum ergo in tali compressione, hoc ipso quòd gravis valdè ipsi ob varias causas accidat,

optimam habeat occasionem, semetipsam vincendi
facile colligere poterit, quàm non modò non horret
illam, sed potiùs de ea gratulari, atque adeò magis
etiam patientiâ & æquanimitate supportare debeat.

CAPUT IV.

DE TENTATIONIBUS CIRCA CONCIONES
OCCURRERE SOLITIS.

§. I.

*Tentatio I. ob defectum occasionis ad
conciones audiendas.*

CXLV. Anastasia Ancilla queritur Confessario
adeò laboribus & negotijs domesticis
cupari, ut nunquã diebus festis concionem audire
possit, indeque fieri, ut & in spiritualibus doctrinis
animæ Instructionem pertinentibus planè rudis
maneat, & nullo unquam solatio ex concionibus
capi solito fruatur, id quod non modicè eam affligit.
Queritur, quomodo Confessarius eam solari debeat.

CXLVI. Primò eidem suadeat, ut B. Aloysij
cietate JESU, exemplum sequatur, qui, cum nullo
in se librorum legendorum desiderium in se sentiret
tempus huic lectioni sufficiens se non habere ad-
teret, sic seipsum est allocutus: Dic mihi, Aloysi-
quam causam tantopere huic lectioni inhias? an
ut exciteris ad majorem perfectionem sectandam,
majorem abnegationem procurandam, ad obedien-
tiam perfectius exercendam? & quid si lectione
de hac materia finijsses, acturus esses? an non op-
tes occasionem tibi offerri hæc omnia præstandi.

vincere
on homo
led mag
debeat.

occasionem talem avidè amplecti statueres? ecce
jam nunc habes talem occasionem, amplectere ergo
ferventer, & exequere, ad quod per lectionem pri-
mùm excitari deberes. Simili ergo modo & ipsa se
alloquatur, & haud dubiè temperatum suum deside-
rium concionis audiendæ cum B. Aloysio experie-
tur.

CIONE

is ad

cessario
necessario
audire
doctrinam
rudis
nibus
um afflig
ati debe

CXLVII. Secundò eidem ostendat, quòd tota per-
fectio hominis Christiani in charitate, plenàque volun-
tatis suæ cum divina conformatione consistat, atque
adè nihil alio fine desiderare debeamus, quàm quia
DEUS id vult, & desiderat à nobis fieri. Cùm ergo
hoc ipso, quòd justo impedimento impediatur ipsa à
concione audienda, clarè colligere possit, DEUM
modò non velle, ut concionem audiat, sed potius
domesticis negotijs ex obedientia invigilet, cur non
libentiùs per hæc divinam voluntatem adimpleat,
finemque suum assequatur, quàm per concionis au-
ditionem propriæ voluntati velificando, ab eodem fine
pessimè aberrer.

CXLVIII. Tertiò eidem ostendat, DEUM cuique
homini sufficientia media providere ad salutem asse-
quendam, sed non eadem omnibus; quare si medium
hoc eidem subtrahat, haud dubiè aliud substituturum,
per quod æquè efficaciter salutem suam consequi pos-
sit, scilicet humilem obedientiam per labores impe-
ratos sedulo susceptos præstandam; cur igitur non
promptè arripiat medium ab ipsa Sapientissima DEI
Providentia electum, & oblatum?

CXLIX. Quartò illi significet, quòd juxta Sa-
lomonem prov. 3. cum simplicibus sit Sermocinatio
ejus, atque adè per internas inspirationes, modò at-
tende-

H §

rende

tendere velit ipsa, facile supplere possit fructum, que ex concione negligit. Cur ergo tristetur, si meliore Concionatorem sit nata? cur non potius dicitur pro Asceta l. 3. c. 2. *Non loquatur mihi Moyses, aut ex Prophetis (aut Concionatoribus) sed tu potius quere, Domine DEVS, Inspirator & Illuminator omnium Prophetarum, quia tu solus sine eis potes me profectè imbuerè; illi autem sine te nihil proficiunt. Illi sunt quidem verba sonare, sed Spiritum non conferunt pulchrè dicunt, sed, te tacente, cor non accendunt. Vanè ostendunt sed tu confortas ad ambulandum: illi frugunt, sed tu corda instruis, & illuminas. Illi exterrigant, sed tu fecunditatem donas. Illi clamant verba sed tu auditui intelligentiam tribuis.* Sic sanè fieri poterit, ut impleatur, quod idem Author l. 3. c. 4. Persona Christi dixit: *Ego sum, qui humilem in partu elevo mentem, ut plures aeterna veritatis capiat rationes, quàm si quis decem annis studisset in scholis.*

Quintò illi significet, quòd hoc ipsum desiderium audiendi verbi divini, sit bonum signum, quòd multum profecerit in virtute, ut S. Chrysostomus ho. 3. sequentibus verbis ostendit: *Argumentum mihi hoc vestri in divinis protectùs, quòd tantà promptitudine quotidie convenitis, & spirituali doctrinà expectare non potestis; nam quemadmodum corporalis cibi appetitus indicium est bonae valetudinis, ita desiderium spiritualis doctrinæ manifestissimum est argumentum carnis bene habentis. Et sicut ignis ceram emollit, & tractabilem facit, atque ad omnium rerum formas recipiendas disponit, ita Spiritus Sanctus habitans in homine disponit ipsum ad recipiendum verbum DEI, & eique obediendum.*

§. II.

Tentatio II. ob eorum, qua in concione audita sunt, oblivionem.

CL. **C**Lara simplex mulier quovis quidem die Festo unam, non rarò etiam binas audit conciones; sed quia, postquam domum redijt, & alijs doctrinas in concione auditas communicare voluit, nullius meminisse potuit, vehementer angitur, & angustiam cum magno dolore Confessario detegit, & solatium petit. Quæritur, quomodo hoc præstandum sit?

Responsio.

CLI. Primò illi ostendat, etiamsi statim post concionem non possit recordari dictorum, non tamen hoc signum esse, quòd omnia exciderint, cum, uti frequens experientia docet, varijs modis eorum memoria refricari possit, id quod senex quidem appposito facto, ostendit Discipulo suo similiter, quòd adhortationum ab ipso frequenter factarum non meminisset, conquerenti, dum cribrum afferre, & aquam infundere in eam iussit; cumque Discipulus interrogatus, an omnis aqua effluxisset? respondisset, potiorrem quidem partem effluxisse, sed tamen aliquot hinc inde guttas hæsisse, subiecit Senex: simili modo, Fili, res se cum meis adhortationibus habet, quas tu quidem omnes è memoria lapsas putas, sed si meliùs rem consideras, deprehendes clarissimè, guttas quasdam hæsisse; si enim occasio tibi offeratur, propositas doctrinas exercendi, mox apud temetipsum dices: Hoc, ut nuper me Senex meus adhortatus est, tali modo,

modo, vel ob talem causam libenter & sedulo prelati debeo. Et ecce hæ sunt guttæ, quæ memoriæ adhaerunt. Quare & ipsa Clara hoc sibi applicet, ut omnino de retentione aliquali doctrinarum desperet. Uti sapienter monet Origines ho. 20. dicens. Solent Medici interdum præbere cibum aliquem interdum etiam potum dare, v. g. ad discutiendam caliginem visus, nec tamen in edendo ipso cibo, vel in potando sentimus, quia utile est, & prodest oculis, sed cum transierit visum cibi illius, aut poculi virtus, paulatim purgat aspectum, & tunc primum sentire incipimus, quod cibus ille vel potus profuit oculis. Hoc ergo modo creditur etiam de Scriptura Sancta (& Concione) quod utilis est, & animæ prodest, etiamsi sensus noster præsens intelligentiam non capit, quoniam, ut dicitur, & bonæ virtutes, quæ nobis adsunt, reficiuntur in temptationibus, & pascuntur, & contraria torpescunt in temptationibus, & fugantur.

CLII. Secundò eidem suadeat, ut consilium Macarij Alexandrini sequatur, ad quem cum Palladius venisset, querens, quòd sub orationis tempore gravissimis tentationibus urgeatur ad eandem veluti parùm convenientem deserendam, S. Macarius ipse consolans dixit: Si de cætero cogitationes tuæ tibi dixerint, nihil hic facis. Palladi, abi hinc: responde illi. Propter Christum cellæ hujus parietes custodio, quod diceret. Etiamsi alium fructum non referam, per verabè tamen hîc amore Crucifixi Domini mei; quod hic principalis finis hujus exercitij est, ut non nostrum gustum, sed DEI beneplacitum quæramus, & parietes saltem aliquam grandis illius debiti pendamus, quod ipsi pro innumeris beneficijs obstricti sumus.

tota doctrina facillè ad præsentem Claræ tentationem applicari poterit, ut consideranti patebit.

CLIII. Tertio eidem demonstret, non esse desperandum de fructu, etiamsi non statim sequatur, sed sicut olim Monachus quidam, qui ex obedientia arborem aridam sat longo tempore rigarat, denique frugiferam reddidit, ita & ipsam merito sperare posse, quòd si ex obedientia conciones frequentare perseveraverit, tandem aliquando fertilitatem DEUS & ipsi concessurus, & præcedentem desolationem subsequenti solatio compensaturus sit.

CLIV. Quarto eidem narret, quid Frater quidam Laicus ex Ordine S. Augustini, Joannes nomine, dixerit; cum enim Pater quidam ex eodem Ordine per jocum diceret: Heus tu, accede, redde rationem villicationis tuæ. Ecce assistis & servis P. Antolines (qui tunc Provincialis erat) homini doctissimo quindecim annis, & ejus lectiones quotidie audis, & tamen, cum alij illius Discipuli intra triennium doctissimi evadant, tu nihil proficis, quid respondebis Christo vivos & mortuos judicaturus? cui Joannes: Si mihi Dominus JESUS talia dixerit, paucis me expediam; dicam enim: Quo modo à me rationem exigere potes de ea re, quam mihi negasti? si volebas me evadere in virum doctum. cur me creasti tam stupidum & barbarum? Hæc est ratio villicationis meæ. Homines & jumenta salvabis Domine. Homines, quia P. Antolines, P. Mendozam, & alios: Jumenta, quia Joannem, & alios Laicos illi similes. Respexerunt omnes Mendozam, & ille inexpectatâ responsione perculsus, hæsit, quid diceret, tandem ad adstantes, per DEUM, inquit, non scio replicare; nec occurrit, quid ipse etiam
Chri-

Christus tali responso opponere possit. Joannes enim intentum. Simili ergo modo hortetur, ut ipsa etiam Clara soletur; sic enim tentationem hanc omnes suas vires amissuram.

§. III.

Tentatio III. ob ineptitudinem concionis.

CLV. **B**lastus vir Nobilis & Doctus magni quidem verbum divinum faciebat, sed quia Parochus sui, hominis non admodum docti & facundi Conciones ei tum ob simplicitatem, tum ob alia vitia valde displicebant, statuit tandem, tamdiu non frequentare concionem, donec alius Concionator substitueretur, quod ipsum tamen suum decretum Patri suo Spirituali aperuit, & num ipse quoque id approbaret, quaesivit. Quæritur, quid eidem respondendum sit?

CLVI. Primò cum talium hominum præsentia concionibus plerumque valde ad ædificationem publicam serviat, omnino ei suadendum esse, ut vel hoc titulo concionem frequentet, magnamque operam peritium fecisse se arbitretur, si suo exemplo alios ad conciones audiendas impellat, & fructus ex illis referent se quoque participem efficiat.

CLVII. Secundò eidem ostendat, quanto magis semper DEO placuerit, & etiamnum placeat humilitas, quâ quis se alteri propter DEUM subjicit, & proponit; quàm præclaram proinde habeat ipse occasio heroicam, actum humilitatis exercendi, judicium se ipsum abnegans, Hominem, ut ipse arbitratur, pariter doctum

doctum, doctior forsan ipse patienter audiat, & ab eo in rebus sacris instrui se finat.

CLVIII. Tertio eidem in memoriam revocet, quàm frequenter contigerit, ut aliqui per unicam sententiam in concione auditam quandoque fuerint conversi, atque ad summam vitæ sanctitatem pervenerint, etsi eo tempore id minimè speraverint; quàmque adeò & ipse libenter concionem etiam indocti hominis audire debeat, cum nesciat, an non DEUS illum tanquam instrumentum elegerit, quo uti velit, ad ipsum efficaciter convertendum, atque ad magnum sanctitatis gradum perducendum.

CLIX. Quarto pariter illi demonstret, quàm heroicarum virtutum exercendarum occasionem ipsi DEUS offerat, per ejusmodi concionum auditionem, nempe humilitatis, abnegationis, victoriæ sui, patientiæ, charitatis proximi per ædificationem, & exemplum bonum exercitæ, & similibus, quæ omnes sanè suadent, optimè collocatum esse illud tempus auditæ concionis, etiamsi nullum alium doctrinæ fructum referret.

§. IV.

Tentatio IV. ob malam vitam Concionatoris.

CLX. **A** Charius Civis fatetur quidem optimas esse, utilissimásque Conciones, quas Parochus suus ad populum instituit, sed ab ijs neutiquam se permoveri, eò quòd dictus Parochus ea, quæ dicit, ipse non observet, sed pessimam, & scandalosam vitam ducat. Itaque pariter statuit, omnino à concionibus abstinere.

stinere, ne verbum auditum, & non factum sibi
damnationem potius, quam salutem cedat. Quæritur
quomodo hæc illi tentatio sit eripienda?

Responsio.

CLXI. Primò illi in memoriam revocet, quod
Christus Matt. 23. Apostolis dixerit: *Super Cathedram
Moysis sederunt scribæ & Pharisei. Omnia ergo
quæcunque dixerint vobis servate, & facite; secundum
opera verò eorum nolite facere, dicunt enim, & non faciunt.* Eadem ergo verba & sibi applicare jubeat
fessarius Achatium, atque adeò non tam ad vitam
quàm doctrinam Parochi attendere.

CLXII. Secundò eidem ostendat, quotidiano
emplo, quàm imprudenter agat, ob malam vitam
Concionatoris concionem negligendo; an non enim
tidie cibum sumit, non examinando, an bonam vel
vitam Coquus aut Coqua ducat? an si à magno
cipe ad Convivium invitaretur, venire, aut cibos
mere ex eo capite recusaret, quòd Coquum
sum haberet? quantò minùs ergo ad Convivium
bi divini ab ipso D E O invitatus recusare debet
gratiam ob vitam Concionatoris non admodum
ficativam.

CLXIII. Tertiò eundem quærat, an si gravi
quo & periculoso morbo laboraret, & nullum ali
medicum, nisi flagitiosum, suæ tamè artis peritissim
haberet, eundem propterea recusare vellet, quòd
tam non duceret bonam? cùmque haud dubiè ne
ret, se eum recusaturum, hortetur ipsum, ut seipsum
meliùs introspeciat consideretque, quàm multis
huc & gravibus animæ morbis ipse subiectus sit, quòd

que aded parùm horrere debeat conciones scelerati Prædicatoris, si quidem efficaciter curari velit.

CLXIV. Quartò ipsum hortetur, ut Concionatorem tanquam legatum à DEO ad se missum, & voluntatis divinæ Interpretem intueatur, atque aded, sicut ij, quibus aliquid à Rege per Interpretem imperatur, non ad vitam Interpretis, sed solam rei imperatæ substantiam attendunt; ita pari ratione & ipse non quærat, quis hoc dixerit, sed quid dicatur, attendat, cum Verbum divinum tantæ sit authoritatis & dignitatis, ut, per quemcunque manifestetur, parè semper reverentiâ & aviditate sit audiendum, atque implendum.

§. V.

Tentatio V. ob longitudinem, & repetitionem concionis.

CLXV. **A**lipius honestus civis fatetur, se libenter quidem audire Verbum DEI, sed tamen duo plerumque sibi permolesta accidere in concionibus, nempe quòd & nimis diu frequenter protrahantur, & sæpe eadè doctrinæ repetantur; hinc enim fieri, ut, sicut de cibus testatur Salomon, quòd anima saturata calcabit favum, ita & ipsi satietas Verbi Divini fastidium pariat. Quæritur itaque, quomodo hæc ei tentatio sit eripienda?

Responsio.

CLXVI. Primò illi ostendat, negari quidem non posse, vitium non leve quorundam Concionatorum esse, quòd conciones nimis protrahant, cum potius observare deberent saluberrimam S. Thomæ Aquinatis

tis sententiam in c. 13. Hebr. illa verba : *Perpar-*
scripsi vobis : ubi sic ait : *Sermones breves valde*
cepti sunt ; quia , si sunt boni , avidius audiuntur ; si
rò mali , parùm gravant , nihilominus tamen
 Convivæ in Hospite suo ob beneficentiam & liber-
 tatem , quam ipsis exhibet , facilè dissimulant le-
 defectum , si quem fortè in ipso advertunt , ita
 majorem longè liberalitatem & charitatem erga
 ditores suos ostendat Concionator , cùm tam
 tiosum illis Verbi Divini convivium apparâit , me-
 rò quoque tam levis defectus tantò majori cum
 tinentia est supportandus , & dissimulandus , qua-
 clariùs cognoscitur , eum non ex perversa voluntate
 sed ferventissimo potiùs Zelo proficisci , atque ad
 graviter culpari , aut ægrè ferri non debere.

CLXVII. Secundò eidem ostendat , quot ho-
 frequenter ab ipso & alijs in Convivijs , quibus co-
 pora reficiuntur , participandis insumentur , nec tam-
 ullus facilè deprehendatur , qui de protractione
 talis convivij queratur ; quàm indignum proin & ab-
 surdum sit , in convivio spirituali Verbi Divini , quod
 anima reficitur , conqueri , quòd unico fortè vel ab-
 ro quadrante ultra consuetum tempus protrahatur .
 Quid enim aliud argui ex tali querela potest ,
 quòd animæ salutis minoris , quàm incolumitas cor-
 poris æstimetur , quod sine dubio bonum & pruden-
 tem Christianum non decet.

CLXVIII. Tertiò eidem ostendat , quid circa
 petitionem ejusdem materiæ S. Paulus Phil. 3. dicit
De cætero , Fratres mei , gaudete in Domino semper
eadem vobis scribere , mihi quidem pigrum , vobis
tem necessarium ; quia , ut rectè quidam dixit , pri-

tervolat Intellectus, & sequitur nullus, aut rarus affectus. Hinc idem Apostolus 2. Tim. 4. Timotheum monet: *Pradica Verbum, inste opportune, importune; argue, obsecra, increpa in omni patientia & doctrina; erit enim tempus cum sanam doctrinam non suscipiebunt, sed ad sua desideria coacervabunt sibi Magistros prurientes auribus, id est, novas semper, & curiosas materias ad beneplacitum Auditorum proponentes.*

CLXIX. Quartò eidem ostendat, Verbum DEI medicinæ aut emplastro simile esse, quæ non primâ statim vice morbum tollunt, aut vulnera curant, sed sæpiùs applicanda sunt. Sed & cibus semel duntaxat sumptus non conservat vitam; hinc quotidie offam, carnem, olus &c. comedimus, nec tamen fastidium concipimus, imò frequenter hos omnibus alijs præferimus. Hinc Monachus quidam, quâ arte tam pinguis effectus esset? respondit per hoc se istam pinguedinem obtinuisse, quòd uno quidem die comederit pisa & olera, alio olera & pisa, tertio pisa cum oleribus, quarto olera cum pisas, innuere volens, se ejusdem speciei cibos plerumque sumpsisse, eosque plus sibi, quàm diversitatem ciborum profuisse. Ne ergo ægrè ferat & ipse Alipius, si eadem doctrinæ sæpiùs repetantur, ut, quod primâ vice efficere non potuerunt, secundâ aut tertiâ efficiant.

